

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

OEFENINGEN

IN 'T ZUIVER

SCHRIJVEN VAN 'T NEDERLANDSCH

(EERSTE TRAP TAALONDERWIJS, 5DE STUKJE),

DOOR

C. F. VAN DUIJL,

Leeraar aan de Kweekschool voor onderwijzers
te Groningen.

DERDE, GEWIJZIGDE DRUK.

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1879.

PB

99

P.P. 2
99.

PB 99

3 de druk

OEFENINGEN

IN 'T

ZUIVER SCHRIJVEN VAN 'T NEDERLANDSCH

(EERSTE TRAP TAALONDERWIJS, 5DE STUKJE),

DOOR

C. F. VAN DUYL,

Leeraar aan de Kweekschool voor onderwijzers
te Groningen.

DERDE, GEWIJZIGDE DRUK.

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1879.

Stoomdrukkerij van J. B. Wolters.

NEDERL.
Onderwijzers
Genootschap

Deze verzameling heeft haren oorsprong te danken aan de gewoonte, om één- of tweemaal wekelijks mijne hoogste klasse eenige volzinnen te dicteeren, waarin of woorden voorkomen, wier spelling moeilijkheden oplevert, of woorden, waarbij de leerlingen zich van de verschillende buigingsvormen, enz. rekenschap dienen te geven. Het dicteeren bevalt mij beter dan het verbeteren van foutieve opstellen. Terwijl de laatsten verkeerde vormen aan 't oog vertoonen, waarvan de leerling minder of meer gemakkelijk de verkeerdheid inziet, geeft het dictee niets zichtbaars en staat in zooverre gelijk met het schrijven van een brief of van een opstel, waarbij men zelf de goede vormen moet kiezen, zonder ze eerst half verkeerd gezien te hebben. 't Spreekt van zelf, dat brief en opstel tevens eene stijloefening bevatten, iets waarop deze dictees geene aanspraak maken. Ze dienen alleen, om de leerlingen te leeren nadenken, voor ze een woord in dezen of genen vorm neerschrijven. Dat oefeningen in dien geest noodig zijn, behoef ik mijne collega's niet te zeggen, die zich honderdmaal met mij ergeren aan 't verkeerd gebruik der buigingsvormen, vooral der werkwoorden.

Wat ik aanbied, is alleen eene verzameling, geen cursus. Trouwens ik geloof, dat hier weinig bijgevoegd behoeft te worden: de dictees zeggen zelf, wat ze zijn. Mijne behandeling is deze: na het dicteeren worden de volzinnen aan het bord geschreven en besproken, en de leien door omwisseling klassikaal nagezien. 't Is alleen geoorloofd de foutieve woorden te onderstrepen. Daarna worden ze door de kinderen gecorrigeerd in het schrijfboek gebracht. Blijven er dan nog fouten, zoo volgt eene nieuwe bespreking daarvan.

De ondervinding, dat ik door die handelwijze werkelijk goede resultaten verkrijg, en dat de leerlingen de oefeningen met genoeg doorloopen, heeft me doen besluiten, ze in druk te geven. Misschien dat ze ook buiten mijne school nut kunnen doen.

KAMPEN, Sept. 1872.

C. F. v. D.

VOORBERICHT VOOR DEN TWEEDEN DRUK.

Dat binnen zoo korten tijd een tweede druk mijner oefeningen het licht mag zien, doet me gelooven, dat mijn werk niet nutteloos is geweest en dat vele mijner collega's het met mij eens zijn omtrent de middelen, die men kan aanwenden tot

het bereiken van het doel: het zuiver schrijven onzer taal. Toch gevoel ik zeer goed, dat mijn werk evenals alle menschelijke arbeid niet volkomen is, en gaarne geef ik toe, dat niet alle volzinnen uit mijne dictees even gelukkig gekozen zijn. Maar niemand zal ontkennen, dat het zeer moeilijk is bij eene beperkte woordenkeuze zinnen te vormen, die èn aan stijl èn aan inhoud niets te wenschen overlaten. Ik herhaal daarom, wat ik in het voorbericht van den eersten druk te kennen gaf: de dictees maken in de eerste plaats aanspraak op den naam van oefeningen in 't zuiver d. i. zonder fouten schrijven. Ik wil ze liefst beschouwd hebben als eene generale repetitie van hetgeen gedurende andere lessen geleerd is. Daarom ook heb ik ze niet gerungschikt naar de afzonderlijke hoofdstukken der taalkunde, maar ze gelaten, zooals zij waren, behoudens enkele veranderingen. Alleen heb ik het getal uitgebreid en in eenige der laatste dictees afzonderlijke oefeningen gegeven voor hoofletters, interpunctie, samenstellingen, scheiding in lettergrepen en het los of aaneenschrijven der woorden. Het laatste vooral is me gebleken niet onnoodig te zijn. De samenstellingen had ik in den eersten druk zooveel mogelijk onaangevoerd gelaten, omdat ik mij persoonlijk minder goed met de daarbij gevolgde veranderingen kan vereenigen. Volgen we evenwel de zoogenoemde nieuwe spelling in haar geheel, dan kunnen de samenstellingen niet achterwege blijven.

En hiermede zend ik dezen tweeden druk de wereld in, in de hoop, dat hij een even gunstig onthaal moge vinden als zijn voorganger.

KAMPEN, Maart '73.

C. F. v. D.

VOORBERICHT VOOR DEN DERDEN DRUK.

Dit kan kort zijn. Dat ik deze oefeningen beschouwd wil hebben als eene generale repetitie van hetgeen in de vier stukjes van mijn »Eerste Trap van 't Taalonderwijs» is gegeven, heb ik elders reeds gezegd. Men kan ze des verkiezende dan beschouwen als het vijfde stukje van die reeks. De veranderingen zullen ieder, die zoo goed geweest is, zich van dit boekje te bedienen, in 't oog vallen.

De wijzigingen, die ik ter wille van mijn doel in de dictees der derde afdeling bracht, ontslaan mij, dunkt me, van de verplichting om op te geven, waar en aan wie ik die stukjes ontleende.

Dezen derden druk in zijn nieuw gewaad hoop ik het succes toe, dat aan zijne beide voorgangers is te beurt gevallen.

GRON., Dec. 1878.

v. D.

OEFENINGEN

IN 'T ZUIVER SCHRIJVEN VAN 'T NEDERLANDSCH.

Eerste Afdeeling.

1.

1. Gisteren wiede onze tuinman de aardbeziënbedden in den tuin van mijnen oom; mijn eigen tuintje wiede ik zelf.

2. Wij moeten in dien volzin nog een paar woorden inlasschen.

3. Terwijl ik gisteren mijne lessen zat te leeren, zag ik eenen jongen bij de bron zijnen dorst lesschen.

4. Die man is een aartsschelm: hij verdient eene plaats in het rasphuis.

5. De meid raspte gisteren de kaas.

6. Onder alle matrozen was hij de rapste gast.

7. Het woord gispen is een werkwoord, dat beduidt „berispen”.

8. Ik vind die gipsen ornamenten zeer fraai.

9. Sommige boeren dragen nog gespen op hunne schoenen.

10. Hij heeft zijne schoenen gegespt en ik heb mijn potlood gespitst.

11. Hij is een wreede jongen: hij sचेpte altijd behagen in het martelen van dieren, hetgeen ik eene groote barbaarschheid noem.

12. God schiep de wereld met alles, wat zich daarin bevindt.
13. De meid heeft verscheidene emmers vol water geschept.

2.

1. Uw broeder wordt door zijne makkers in zijne verkeerdheden gestijfd.

2. De mutsenwaschster heeft al onze mutsen gesteven.

3. Van iemand, die ontevreden is, zegt men weleens: „hij of zij is slecht gemutst.”

4. De musch is een zangvogel.

5. Een berenleider leidde eergisteren twee beren rond.

6. De oude muur van onzen tuin wordt door vier beren geschraagd.

7. De mannetjes van de varkens heeten beeren.

8. Een bijenzwerm zette zich neder op onzen bloeienden appelboom.

9. De boeren schoven het tot schooven samengebundene koren op den wagen.

10. De giraffe aardt niet in ons vochtig klimaat; men had er verscheidene in den Amsterdamschen dierentuin, maar ze aarden er niet: ze zijn gestorven.

3.

1. Er vielen twee schoten: de arme man was dood.

2. Doodt gij zóó onschuldige schepselen?

3. De Pruisen vonden vele dooden en gekwetsten op het slagveld, die de kogels der Franschen den vorigen dag dooden of kwetsten.

4. Om de verschillende lokalen onzer school te scheiden, heeft men schotten geplaatst.

5. Ik zag gisteren drie vrienden, eenen Engelschman en twee Schotten, die slechts met moeite van elkaar scheidden.

6. De brandstichtster is op staanden voet gevangen genomen.

7. Door broeiing van het hooi kon de brand niet ontstaan zijn.
8. Bij eenen brand brandt het houtwerk het felst.
9. De tamboer bleef steeds doorroffelen.
10. Hij heeft in zijne manieren meer iets dorpsch dan iets steedsch.
11. De draaiing der aarde is boven allen twijfel verheven. De aarde draait om hare as en om de zon; maar nooit heeft de zon om de aarde gedraaid.
12. Piet sleedt zijne zuster des winters dikwijls in eene slede; daarom sleet hij het vorige jaar zoo vele schoenen, en zeide zijne moeder van hem: „Piet is zeer sleetsch.”

4.

1. Ziet gij nu, hoe de zeepzieder de zeep ziet?
2. Ik zend hem de boeken, en hij zendt mij de schriften terug.
3. Dien fraaien tros druiven zult gij aan uwe zieke tante brengen; er zijn voor u nog genoeg trossen in den wingerd.
4. De trotschen zullen vernederd worden: weest daarom nooit trotsch, maar zoekt uwen trots tijdig te onderdrukken.
5. De valsheid van dien trouwelozen man spande mij eenen gevaarlijken valstrik.
6. De brooddronkenheid van die knapen vernielde in één uur al die fraaie planten, aan welker poting, enting en besnoeiing de tuinman zoovele zorgen had gewijd.
7. Is er onderscheid tusschen wiskunst en wiskunde, evenzoo tusschen rekenkunst en rekenkunde?
8. Wist gij niet, dat wij, hetgeen gij daar uitwischte, niet mogen uitwischen?
9. De stuurman van dat koopvaardijship redde zijnen kapitein van eenen wissen dood.
10. Een kubieke meter wordt ook wel wisse genoemd.
11. De soldaten droegen stroowisschen op hunne helmen, ten einde elkander in den strijd te kunnen herkennen.
12. Erkent hij niet, hoeveel goeds mijn vader hem gedaan heeft?

1. Wat beduidt drieërhande, en zegt men ook verkeerd, wanneer men spreekt van drieërhande soort van aardappelen?

2. Bij den vijver in het bosch verneemt men twee echo's tegelijk.

3. In het weiland van onzen boer vond mijn broeder laatst een eendennest, waarin zich acht eendeneieren bevonden. Het was jammer, dat de oude eend was weggevlagen; want een gebraden eendebout is niet te versmaden.

4. De evennachtslijn verdeelt den aardbol in een noordelijk en een zuidelijk halfrond.

5. Wanneer het 's winters koud is, vind ik er een genoeg in, de lange avonden onder aangenamen kout bij het vuur door te brengen.

6. De koe kauwt haar voedsel tweemaal; daarom heet zij een herkauwend dier.

7. Zult gij den slager gaan vragen, of hij het vleesch reeds heeft gezult?

8. De esscheboomen behouden in ons vaderland gewoonlijk nog geruimen tijd in October hunne bladerkroon. Van deze boomen krijgt men het esschenhout.

9. Eerst vermaakten wij ons met eenige goocheltoeren van mijnen neef; daarna speelden wij een algemeen bekend gezelschapsspel.

1. De hond krabde met zijne pooten al de jonge stekjes uit den grond, die de tuinman met zooveel moeite had moeten poten.

2. De olifant behoort tot de grootste en de vos tot de looste dieren, die ik ken.

3. De looze schipper had in zijn turfschip eene looze zoldering laten maken.

4. Gij zult nog vele gereedschappen vinden in de loods achter ons huis.

5. Ik stelde in dien vreeselijken storm al mijn vertrouwen in den loods; hij heeft dan ook ons schip gelukkig binnen geloodst.

6. Het vleesch van die kalfsschijf is het malschte, dat ik in langen tijd gegeten heb.

7. Uw neefje is een malle jongen; maar uw broeder is toch de malste jongen van onze geheele klasse.

8. De koopmansstijl onderscheidt zich niet door zijne bijzondere sierlijkheid.

9. De zuidelijke streken van Frankrijk liggen onmiddellijk aan de Middellandsche Zee en zijn verrukkelijk schoon.

10. De krijgsmansstand hecht zeer veel waarde aan het begrip van eer.

7.

1. Bij die verkooping werden de goederen zeer duur gemijnd.

2. Mijn eed bindt mij: ik kan hem niet schenden.

3. Meineed wordt door de wet met zware straffen bedreigd.

4. Men moet nooit trachten het gezag van de overheid te ondermijnen.

5. Mijn vader vertelde mij, dat eene enkele mijn voor vele jaren steenkolen kan opleveren.

6. Lediggangers worden licht kwaaddoeners; daarom zegt het spreekwoord: „ledigheid is des duivels oorkussen.”

7. Gewoonlijk gebruiken wij bij ons middagmaal maar ééne soort van vleesch; in ons logement zette men ons twee vleezen voor.

8. Ik lees dagelijks eenige hoofdstukken uit mijnen lievelingschrijver; tot mijn dagelijksch werk behoort ook het bewerken van mijn tuintje.

9. Door den hevigen wind konden de deuren weleens losspringen.

10. Paulus Potter, een beroemd Nederlandsch schilder, muntte vooral uit in het schilderen van dieren: zijn Stier is wereldberoemd.

8.

1. Deze kundige advocaat werd niet alleen door al zijne collega's, maar ook door al zijne medeïngezetenen geacht en geëerd.

2. De Heeren van Holland en van Vlaanderen brachten twee geduchte heren op de been.
3. Het gebergte van Noorwegen is vol kloven en holen.
4. De houthakkers klooven het hout en de kolenbranders branden er houtskolen van.
5. Onze hond heeft de beenderen afgekloven.
- 6 In de steden ziet men weinig ouderwetsche kleederen dragen; de meeste menschen hebben een nieuwerwetsch of nieuwmodisch kleed.
7. Deze stof kleedt u goed.
8. Ik kleed mij met uw goed.
9. Amsterdam ligt op ongeveer twee en vijftig graden noorderbreedte.
10. Houdt den dief! hij heeft hout gestolen; het is dus een houtdief.
11. Het goud werd den goudsmid door eenen gauwdief ontvreemd.
12. Gij kent allen toch wel de fraaie woudduiven of houtduiven?
13. De generaal gaf bevel, de stad te ommuren.

9.

1. Wij hebben de meid reeds verscheidene keeren gezegd, dat zij den vloer beter moet keren; want wij wenschten het huis schoon te zien, vóór vader en moeder terugkeeren.
2. De koks slepen de messen op den slijpsteen.
3. Gij laat uw kleed over den vloer slepen.
4. Twee der roovers grijpen den armen man bij het haar en slepen hem mede naar hunne woning.
5. Koetsier! wat moeten wij betalen, indien wij dit rijtuig voor twee uren huren?
6. Mijn neef heeft gisteren de onderofficiersstreden ontvangen.
7. De pakhuisknechts, die zoo hard voor hun brood moeten sloven, dragen gewoonlijk linnen slooven.

8. De bloempjes en het kruid der heide zogen gretig den frisschen morgendauw op.

9. Dieren, die hunne jongen zoogen, heeten zoogdieren.

10. In gindsche bosschage vindt men vogels van allerhande pluimage.

11. De vijand trachtte de stad te overrompelen.

12. Hoe luidt de naam van den man, die de luit zoo heerlijk wist te bespelen? Spreek luid: anders verstaat men u niet!

10.

1. Vanwaar kwam dat geluid? Ik geloof, dat de koster, die dagelijks de klok luidt, zoo even heeft geluid.

2. Den zesden van Slachtmaand stonden de legers slagvaardig tegenover elkander.

3. Hier woont een koopman in koffie en in theeën.

4. Uw oom is een stevig, gevleesd man.

5. Het goed van anderen mag niemand zich toeëigenen.

6. Begrijpt gij mij, wanneer ik zeg: „de deken lag onder de deken te slapen?”

7. De storm had groote schade toegebracht aan de vruchtboomen van den burgemeester; het schaadde hem evenwel weinig, want hij was een vermogend man.

8. De wet schut den eerlijken burger voor bedrog, de tuinman schudt de appelen van den boom, en ik schud heden alle zorgen van mij af.

9. De zaal werd door bijzondere verwarmingstoestellen verwarmd.

10. In dat dorp vindt men vele stroovlechters en stroovlechtsters.

11. De viool is een viersnarig muziekinstrument; hebt gij weleens een zessnarig speeltuig gezien?

12. Weet gij het onderscheid tusschen violen en fiolen?

11.

1. Verscheidene prinsen en prinsessen hebben dezen zomer onze badplaats bezocht.

2. Behalve eene menigte vreemde gerechten en sausen verscheen er ook een schotel met saucijzen op de tafel.

3. Het ijs was slechts schaars bezocht, zoodat wij besloten onze schaatsen af te binden.

4. Het was een schaarsche tijd in dien winter; er heerschte veel armoede.

5. Jan De Witt was een der grootste staatslieden zijner eeuw en een der heftigste tegenstanders van Lodewijk den Veertiende.

6. Dit beeld is de beeltenis van den grooten Willem van Oranje.

7. Het gemoed van den vader was vol, toen hij zijnen ongelukkigen zoon te gemoet snelde.

8. De struis bewoont de heete zandwoestijnen van Afrika.

9. De eerste keizer van Frankrijk heette Napoleon.

10. De vijand kon de stad niet innemen zonder bres te schieten; het instorten van de verbrokkelde muren maakte een vervaarlijk gedruisch.

12.

1. Alva vergoot veel bloed tijdens zijn verblijf in de Nederlanden.

2. De meid goot het water in de goot. Het water van de daken loopt door goten en buizen in den regenbak.

3. De Pruisische soldaten en veldheeren oogstten in den laatsten oorlog veel roem in.

4. Het klimop en de kamperfoelie slingeren zich om het priëel in onzen tuin.

5. Mijn horloge gaat niet gelijk met de kerkklok.

6. De ruiter vertoonde zich met zijn vurig ros op den top der rots, die verlicht werd door de rosse stralen der ondergaande zon.

7. De musch, ook wel mosch genoemd, zette zich neder op het zachte mos.

8. Een dweper is een gevaarlijk mensch, die tot alle dingen kan vervoerd worden.

9. De jas, die mijn vader gisteren droeg, is fonkelnieuw.

13.

1. In de Middeleeuwen bleiden verscheidene steden in de nabijheid der Middellandsche zee.

2. Het slagveld was bezaaid met lijken; een zwerm raven vloog bij onze komst op en liet een akelig gekrijsch hooren.

3. Ginds woont mijn vader en in gindsche woning mijn oudste broeder.

4. Deze vlijtige leerling heeft het doorslaandste bewijs geleverd, dat een goede wil alles te boven komt.

5. Het bosch prijkt in de lente met zijnen schoonsten dos: het schijnt, dat in dat jaargetijde de geheele natuur in feestgewaad gedost is.

6. Op dit strand is reeds menig schip gestrand: ook hij strandt hier met zijne schuit, als hij niet oppast.

7. Iedere maand maant hij hem, om te betalen.

8. Bekwaamheid geldt hier meer dan geld.

9. De groote St. Pieterskerk te Rome overtreft alle kerken der aarde in grootte.

10. De golven kwamen met geweld tegen het strand aandruischen.

14.

1. Hij verbindt zich tot hetzelfde, waartoe ik mij verbind en waartoe gij u allen verbonden hebt.

2. De storm schudde de gebinten van het gebouw.

3. Ik hield hem altijd voor eenen schelm en ik houd hem er nog voor, ofschoon hij zich zelven voor een braaf man houdt. Waarvoor houdt gij hem?

4. Uw broeder mijdt zijn gezelschap, en daar doet hij wel aan.

5. Benijd(t) toch nooit den rijkdom van anderen.

6. Ik heb hem nooit benijd, want zijn lot is niet benijdenswaardig.

7. Bloedt gij uit den vinger? Neen, gisteren bloedde ik uit den neus.

8. Ik raadde hem vroeger aan, nog eenige dagen te blijven; nu raad ik hem aan, onmiddellijk te vertrekken: indien hij nadenkt, raadt hij mogelijk wel waarom.

15.

1. Hij rekent stellig verkeerd; want berekend tegen zulk eenen lagen prijs, kan het bedrag niet zoo hoog loopen.

2. Verkeert hij nog steeds in zulke behoeftige omstandigheden?

3. Hij betaalt mij eenige rekeningen; de overige blijven nog onbetaald.

4. Wanneer gij den man, die u zulke voordeelige voorwaarden aanbiedt, goed aanziet, zult gij bemerken, dat hij een verdacht voorkomen heeft.

5. Zijn buitenverblijf, waar hij de drukte en het gewoel der stad ontvliedt, ligt in de nabijheid van eenen stillen vliet.

6. De schipper loste zijne lading in eenen enkelen dag, zoodat het hem weinig aan arbeidsloon kostte.

7. Het paste u niet den blinde, die in den blinde rondtastte, te misleiden.

8. Het licht der zon verblindde ons voor een oogenblik.

9. De dief, die ons gisteren aanrandde, spande ook aan andere lieden verscheidene valstrikken.

16.

1. Hij verbijt zich van woede; ik verbeid met ongeduld het oogenblik, waarop zijne driften tot bedaren zullen komen.

2. Dat ieder zich wachte voor schade!

3. Hij vleit zich, door zijne vlijt alles te boven te komen.

4. Hebt gij de turf en het hout reeds op den zolder gevlijd?

5. Smijt dezen turf op het vuur en snijd(t) een paar houtjes in tweeën.

6. Looft den Heer! Hij is groot in al Zijne werken. De naam des Heeren zij geloofd!

7. Verklaar den volgenden zin: „de brak brak zijne pooten.”

8. Poten, spitten en zaaien is het werk van den landman.

9. Ik geloof, dat hij een landsman van ons is.

10. Hij vlijde zich neder op het leger, dat de gastvrijheid hem spreidde.

11. Het paard, waarop mijn broeder dagelijks rijdt, is zoo koppig, dat het zijnen toom in stukken rijt.

17.

1. Deze pan is verglaasd; maar de pannenbakker verglaast niet alle pannen.

2. Zoo wijd mijn oog reikt, zie ik niets dan groene weiden, waarin het vee weidt, en akkers, bedekt met bloeiende weil.

3. Bepaalt gij spoedig den tijd van uw vertrek? Of is die reeds bepaald?

4. Wij ontleden wekelijks eenige volzinnen: de vorige week ontleedden wij er vier.

5. De pen ontglijdt aan zijne bevende vingeren.

6. De molenaar meldde mij, dat hij verscheidene mudden gerst pelde.

7. Ik zeide uwen broeder, dat hij verkeerd deed, toen hij dat valsche gerucht verspreidde.

8. De meid schilt de appelen; de aardappelen heeft zij reeds geschild.

9. In den ouden tijd waren de krijgslieden voorzien van een schild.

10. Toen het eerste gelid zich links wendde, maakten alle manschappen eene linksche beweging.

11. De generaal gewende zijne soldaten aan eene strenge krijgstucht.

12. De vader breidde zijne armen zegenend over zijne kinderen uit.

1. Hij baadt zich elken dag in de rivier op dezelfde plaats, waar ik mij baad en waar mijn broeder zich het vorige jaar baadde.

2. Het baat weinig, dat men klaagt in nood; men moet de handen liever roeren.

3. Raad eens, wat er in den schotel lag? Niets dan overblijfsels van den maaltijd: vischgraten, leege honigraten, appelschillen, enz.

4. Wie den arme veracht, smaadt diens Maker.

5. De koning kon dien smaad niet langer verdragen en greep naar het zwaard.

6. De keizer werd op zijnen tocht door de stad begroet door de gansche burgerij en aangesproken door een' der gegoedste burgers.

7. Op sommige plaatsen welt het water langzaam uit den grond op; op andere bruist het met geweld door de rotskloven heen. Het water, dat uit den grond is opgeweld, noemt men welwater, ook wel bronwater.

8. Voor hoeveel wilt gij het wild, dat de jager geschoten heeft, verkoopen?

9. Wees nooit bezorgd voor den dag van morgen: de Heer zorgt voor al Zijne schepselen.

10. Ik sta er over verstomd, hoe het verstand van zulk een groot man in zóó korten tijd geheel verstompt kan zijn.

1. In een oogenblik stond hij gelaarsd en gespoord voor mij.

2. De onderwijzer spoort den leerling aan tot getrouwe plichtsbetrachting.

3. De vermoorde man was dezelfde, zooals ik hoorde, die voor eenige jaren in het bosch eenen reiziger vermoordde.

4. De vreemdeling met zijnen zwarten baard baart mij niet weinig bezorgdheid.

5. Waar vroeger een groot bosch zich uitstreckte, ziet men nu een

open veld: alle boomen zijn in de laatste jaren geveld. Ook in andere streken van dit land velt men de boomen, om er een nuttig gebruik van te maken.

6. Wat beduidt het toch, dat gij dien onnoozelen jongen altijd bedot?

7. Duidt het mij niet ten kwade, dat ik u nog niet betaal; maar ik bezit op dit oogenblik geen' duit.

8. Het is nu al driemaal gebeurd, dat gij uwe beurt laat voorbijgaan; zorg, dat het niet weer gebeurt.

9. De hermelijn, wiens pels ons het fraaie hermelijn verschaft, verhaart in Siberië des winters.

10. Ik zit liever in 'thoekje van den haard dan in het hartje van Siberië.

1. Bij deze vernederende woorden liet de man een hoonend gelach hooren.

2. Besteedt in uwe jonkheid uwen tijd goed, kinderen! Als gij oud wordt, zal het te laat zijn.

3. Het kettinkje aan mijn horloge is dezen morgen gebroken.

4. Het winterkoninkje is een der kleinste vogels, die wij in ons klimaat kennen.

5. De kronen van Schotland en Engeland zijn op één hoofd vereenigd.

6. De keizer van Duitschland beloofde Karel den Stoute tot koning te zullen kronen; maar dit geschiedde niet.

7. De apen overladen hunne jongen met liefkoozingen.

8. De voerman laadde te veel hooi op zijnen wagen.

9. Laat gij het toe, dat zulk een kleine jongen dat geweer laadt? Ik laad nooit mijn geweer, wanneer ik vermoed, dat een ander het in handen krijgen kan, om zodoende ongelukken te voorkomen.

10. Uw werk deugt niet, mijn jongen! De deugd van het werk zit in de hoedanigheid, niet in de hoeveelheid.

21.

1. Het metselwerk is hecht en sterk: het is dan ook met echt cement gemetseld.

2. Vondel, ook wel Van den Vondel geheeten, heeft vele treurspelen vervaardigd.

3. Ik zeg hem dit, omdat ik wil, dat hij weinig waarde hechte aan zulke nietigheden.

4. Tob toch niet altijd over uwe tegenspoeden; men ziet dikwijls, dat er uitkomst komt, wanneer de ellende ten top is gestegen.

5. Ik ga ook naar Amsterdam, maar na u.

6. Tevergeefs trachtte men, hem tot bedaren te brengen; alle moeite was vergeefs.

7. De pont, waarmede men de rivier overvaart, is zeer sterk: zij kan wel twee duizend pond dragen.

8. Alle menschen, die het lijk volgden, hadden een floers om den hoed.

9. Mijn oom woont op de eerste verdieping; maar wij wonen gelijkvloers.

10. De oude Germanen waren gewapend met knotsen, spietsen, bogen en pijlen.

22.

1. Het Kerstfeest valt altijd in de maand December.

2. De oude knecht van onzen grootvader heeft verscheidene veldtochten mede gemaakt: zijn gelaat is bedekt met litteekens.

3. Wij hadden reeds lang op het zonderlinge dier gestaard, voor wij bemerkten, dat het gestaart was.

4. Hij zeide ons, dat de zijde van den koopman in zijdewaren aan de buitenzijde beschadigd was.

5. Hij is de kooper van al het oude koper, dat bij de afbraak van ons schip is geveild.

6. Wie heeft niet eenmaal in zijn leven gefeild in de keuze der middelen, om een zeker doel te bereiken?

7. Hebt gij de stang al afgevijld, die ik u ter bewerking heb gegeven?

8. Die man is slecht, hij heeft alles veil, zelfs zijnen goeden naam.

9. Wij veilen heden alle gereedschappen, welke onze smid heeft nagelaten, en waaronder vooral eenige fraaie vijlen uitmunten.

10. Toen die jongen nog ter school ging, muntte hij boven al zijne makkers uit.

11. De armoede is niet zelden de metgezellin der luiheid.

23.

1. Het paard is een edel dier: aan eene schoone gestalte paart het moed en vlugheid, en het moet ons niet verwonderen, dat de Arabieren het zoo hoog in waarde houden.

2. Er zijn er meer, die er zoo over denken.

3. De koetsier drenkt zijne paarden in het wed. Ik wed, dat het bruine paard meer zal drinken dan het zwarte, daar het dezen morgen bij den wedren uit al zijne macht heeft geloopt en dus wel vermoeid en dorstig moet zijn.

4. De kok wette gisteren al zijne messen op den slijpsteen, die door eenen kleinen jongen werd rondgedraaid.

5. De wet straft de misdadigers voor hunne overtredingen.

6. Hoe licht kan men in een pakhuis, waar brandstof ligt opgestapeld, door eene onvoorzichtigheid met licht brand stichten!

7. Hebt gij nooit gelezen, dat de Phoeniciërs vele koloniën stichtten?

8. In 1649 onthoofdden de Engelschen hunnen koning Karel den Eerste.

24.

1. Een kapitein bij de cavalerie wordt ritmeester genoemd.

2. Gisteren deden wij een ritje door eene der fraaiste streken van Gelderland.

3. Uw huis is slecht in de verf: ik vrees, dat de verver van u moeten komen, om het een weinig op te verven.
4. Een vroolijk en opgeruimd gemoed is schatten waard.
5. Uwe zuster is eene slechte ziekenoppasster: zij heeft het mij gedurende mijne laatste ziekte veel te druk gemaakt.
6. Marie, wind het garen op den klos!
7. Hoort gij wel, hoe de zee, door den wind bewogen, klots en bruist?
8. Door eene onvoorzichtigheid van den wisselwachter botsten de beide goederentreinen met hevigheid tegen elkander aan.

25.

1. Na eene afwezigheid van verscheidene jaren keerde de moeder zwerver huiswaarts.
2. Heemskerk vermoedde, dat hij, door noordwaarts om Azië heen te zeilen, Oost-Indië zou kunnen bereiken.
3. De troepen maakten na dien aanval eene achterwaartsche beweging.
4. Ofschoon de volmaaktheid onbereikbaar is, kan de mensch niettemin door eene trapsgewijze ontwikkeling eene zekere mate van volkomenheid bereiken.
5. In eene deemoedige houding ging hij rechtstreeks op den koning toe, die hem met toornige blikken aanzag.
6. Men heeft zoeven gespuid; want de sluisdeuren staan nog half open.
7. Door de nieuwe brandspuit voert men het water op tot eene vrij aanzienlijke hoogte.
8. Hebt gij het kleed met zijde of met katoen gevoerd?
9. De voerman vervoert zware vrachten.
10. Ik heb den meester hooren beloven, dat hij voor de vlijtigste leerlingen eenen prijs zal uitloven; maar ik durf niet geloven, dat een van ons dien prijs zal kunnen verdienen.
11. De koeien eten uit de krib en de paarden uit de ruif.
12. De vrouw droeg eene muts van krip.

26.

1. De spin spint haar web op die plaatsen, waar zij de meeste vliegen kan vangen.

2. Ieder jaar wordt bij de boomen nieuw spint gevormd; het spint van het vorige jaar verhardt en wordt hout.

3. De zijdewormen, die men liever zijderupsen moest noemen, spinnen de kostbare stof, die onder den naam van zijde bekend is.

4. Het bestje, dat langzaam haar werk verrichtte en bedaard voortspoon, zeide: „iederem dag een draadje is eene hemdsmouw in 't jaar.”

5. In de spinde is nog brood genoeg, om ons de geheele week te voeden.

6. De Spartanen voedden hunne kinderen op tot mannen, die in staat waren alle vermoeienissen te doorstaan.

7. Weet gij wel, waarmede de walvisch zich doorgaans voedt?

8. De koning kwam des Dinsdags in de stad en verliet haar weder des Zaterdag.

9. Gij kent toch wel het spreekwoord: „Kom ik over den hond (Hont), dan kom ik over den staart?”

10. Vermoedt gij ook den oorsprong van deze uitdrukking?

27.

1. Ik wil dezen morgen met u gaan wandelen, mits de mist optrekt en de hemel helder wordt.

2. Hoe vondt gij het gedrag van mijnen broeder? Vindt gij niet, dat wij de vondst eerlijk hadden moeten deelen?

3. Reest gij reeds zoo vroeg op van uwe legerstede?

4. Met wien reisdet gij dezen zomer den Rijn langs?

5. Er was weinig drukte op de markt: de koopman met zijne vette gans stond gansch alleen in een hoekje en wachtte op de koopers, die niet kwamen.

6. Toen de oude man binnen kwam, stond ik terstond op; waarom stondt gij ook niet op?

7. De boeren zijn bezig, het graan in hunne schuren op te tassen.

8. De reistasschen, welke men in dien winkel verkoopt, zijn fraaier en steviger dan die, welke gij uit Duitschland hebt medegebracht.

9. Van het trotsche zeekasteel bleef niets over dan een ontredder wrak.

10. Peter de Groote mag beschouwd worden als de grondlegger van Rusland's grootheid.

28.

1. Er werd op staanden voet besloten, om òf de wachters om te koopen, òf storm te loopen en de poorten open te stooten.

2. Boussu stootte het hoofd voor Den Briel, toen hij trachtte die stad voor Alva te heroveren.

3. Het donkeré gewelf werd slechts verlicht door het flauwe schijnsel van de toorts, die onze gids had ontstoken.

4. Door mijn lang verblijf in die kille grot haalde ik mij eene geduchte koorts op den hals.

5. Uit kleiné oorzaken zijn dikwijls groote gevolgen voortgekomen.

6. Zulk eene verregaande domheid is mij nog nooit voorgekomen.

7. Uw broeder is zeer goed voor mij: hij heeft mijne minste wenschen voorkomen.

8. Wij zullen geen besluit nemen, voor wij de zaak nog eens rijpelijk overwogen hebben.

9. Ik meende, dat de boer ons bedrogen had: daarom hebben wij de boter nog eens overgewogen.

10. Sparen doet garen.

11. Ik geloof gaarne, dat gij mijn garen niet gebruiken kunt; want het is zóó fijn, dat de draad telkens afbreekt.

29.

1. Men heeft de grachten afgedamd, zoodat het water op verschillende plaatsen stil staat.

2. Verdamp't het water ook, als het niet verwarmd wordt?
3. Willen wij schaken, of damt gij liever?
4. Onze oom damp't den geheelen dag uit eene lange pijp.
5. Het verguldsel van dien spiegel is op verscheidene plaatsen beschadigd. Het is bepaald noodig, dat gij hem op nieuw verguldt; het beste zal zijn, dat gij maar eenen tijd bepaalt, wanneer gij kunt komen, om hem te vergulden.
6. De horlogemaker vertelde mij, dat hij het vorige jaar verscheidene vergulde horloges in handen kreeg, om te herstellen, waarna hij ze den goudsmid zond, die ze op nieuw verguldde.
7. Mijn neef hield veel van een goed leven. Hij smulde en vermaakte zich den ganschen dag.
8. Laat mijne tegenwoordigheid geen beletsel zijn voor uw geluk.
9. Hij ging vergenoegd huiswaarts, dewijl hij het bewustzijn met zich droeg, dat hij eene goede daad had verricht.
10. Gij behoeft mij niet diets te maken, dat hij een braaf man is; ik weet nauwkeurig, met welke ondeugden hij is behept.

30.

1. Zijne knieën knikten onder het gaan: de vermoeienissen, die hij gedurende de laatste dagen had doorgestaan, noodzaakten hem, plaats te nemen en uit te rusten.
2. Op zulk eene wijze is het geschied; maar gij bevroedt wel, dat zoo iets niet alle dagen geschiedt.
3. Evenals men spreekt van vijf werelddeelen, zoo onderscheidt men ook vijf groote wereldzeeën.
4. Onze koning stamt in vrouwelijke linie af van den grooten Willem den Zwijger.
5. Stijg spoedig op, want uw paard wordt reeds ongeduldig en stamp't met de hoeven op de harde keien.
6. De hermelijn levert het kostbare bont, dat den koninklijken mantel versiert.
7. Hij bond het paard aan het hek vast en zette zijnen tocht te voet voort.

8. Verbondt gij zelf uwe wonden of legde de heelmeester er een verband op?

9. Verbant toch alle dwaze zorgen, mijne vrienden!

10. Het kleine kind liep aan den leiband.

11. De vagebond werd voor den rechter gebracht en bekende zijne misdaad.

31.

1. De duiker had zijne voeten met eenige gewichten bezwaard en zonk pijlsnel naar beneden.

2. Gij kunt hiervan gerust eten, het bezwaart u niet.

3. Wij willen liever sneuvelen met het zwaard in de vuist, dan dat wij onze vesting overgeven.

4. Deze plant bevat vele olieachtige bestanddeelen.

5. Het Zwitsersche eedgenootschap ontstond door den oorlog tegen Oostenrijk.

6. Hij legde in handen van den koning den gevorderden eed af.

7. Eet om te leven, maar leef niet om te eten.

8. Uw vader heeft den armen man in zijne nooddrift edelmoe- dig bijgestaan.

9. Mijn oom verwachtte van mij eene volledige reisbeschrijving; het was mij onmogelijk die te geven, daar ik vergeten had, aantekeningen te maken, dewijl ik niet vermoedde, dat men mij er naar zou vragen.

10. Terwijl mijn broeder zich vermaakte met het spel, zat ik mijne lessen te leeren.

11. De dievegge ontkende hardnekkig hare medeplichtigheid aan den diefstal.

32.

1. Het fraaie gezicht op de stad wordt nog aanmerkelijk verlevendigd door de menigte schuiten en booten, waarvan de rivier wemelt.

2. Het vuur; dat in zijne donkere oogen schittert, verlevendigt zijn anders zoo somber gelaat.
3. Columbus stamde af van een arm, maar adellijk geslacht.
4. Napoleon I heeft verscheidene personen geadeld, die hem belangrijke diensten bewezen hadden.
5. Deugd adelt meer dan afkomst.
6. De vijand werd met zwaar verlies teruggeslagen en moest onverrichterzake weer aftrekken.
7. Dit veer wordt niet meer bediend; maar er zijn nog genoeg andere veren over deze rivier.
8. Men kent den vogel aan zijne veeren.
9. De Heeren van Sloten sloten hunne sloten met ijzeren sloten en groeven slooten rondom hunne sloten.
10. Ik zal u toonen, dat men aan dit onaanzienlijk instrument de schoonste tonen kan ontlokken.
11. Wat is eentoniger dan het aanhoudend geroep van den koekoek?
12. De dief kwam op zijne toonen aansluipen en hoedde zich wel, de slapenden wakker te maken.

33.

1. Er zijn drieërlei middelen, waarmede hij zijn doel kan bereiken: geweld, list en omkoopng.
2. De jongen was nog nooit de wereld in geweest: hij kwam zoo kersversch van den ouderlijken haard.
3. Zondag laatstleden (l.l.) is er bij ons een groot ongeluk gebeurd. Een jongen, die zich in de rivier baadde, is verdronken.
4. Indien gij een gevoelig hart bezit, kunt gij u eenigszins voorstellen, welke smart de ouders ondervonden, toen zij deze treurige tijding hoorden.
5. Het was hard voor hen een bemind kind te verliezen. Toch hadden zij zich zelve geenszins verwijtingen te doen, daar zij hunnen zoon steeds verboden hadden, zich alleen te gaan baden.
6. Wij zijn alleszins tevreden met het werk, dat gij geleverd hebt.

7. De Kust van Guinea, vroeger eene Nederlandsche bezitting, is thans aan Engeland afgestaan.

34.

1. Hij loosde eenen diepen zucht: de arme knaap gevoelde eene onweerstaanbare zucht, om zijn vaderland nog eens weer te zien.

2. Daar de koning reeds zoo lang gekrijgd had, had hij eenen afkeer van den krijg gekregen.

3. Deze man moest reeds in zijne kindsheid de zorg van liefderijke ouders ontberen.

4. De bijen verzamelen honig en was.

5. De koeien liggen rustig in de weide het genuttigde voedsel te herkauwen.

6. De moerbeï is eene sappige vrucht. Wij hebben in onzen tuin eenen boom beladen met moerbeien.

7. De werklieden hadden eene zware karwei te verrichten.

8. De tuinman had nog een klein partijtje van zijn karwijzaad overgehouden.

9. Behalve uit Nieuw-Holland, Nieuw-Zeeland en Nieuw-Guinea, bestaat het werelddeel Australië uit eene menigte kleine eilanden.

35.

1. Ik hoor, dat de prijs van de rijst in de laatste tijden aanmerkelijk rijst.

2. Reist gij voor uw vermaak of voor uwe zaken?

3. Bij het bestijgen van den berg begon een der paarden, dat aan zulk eene gevaarlijke onderneming nog niet gewend was, verschrikkelijk te steigeren.

4. De steiger was zoo slecht verzekerd, dat hij instortte, hetgeen aan twee oppassende werklieden bijna het leven kostte. Mijn neef, die bij het ongeval tegenwoordig was, verzekert, dat het niet de schuld was van hunne onvoorzichtigheid.

5. De geschiedenis vermeldt de namen van verscheidene bloed-dorstige vorsten, die hunne onderdanen kwelden en zelfs doodden.

6. De arme man schreide van aandoening, toen hij zijnen reeds lang dood gewaanden zoon weder in de armen hield.

7. Ik vind zijne voorwaarden onaannemelijk; hij vindt ze nog niet eens voordeelig genoeg.

36.

1. Het fregat was gewapend met vierentwintigponders.

2. Mijne moeder heeft eenige ellen linnen gekocht, om er handdoeken en vaatdoeken van te maken.

3. De Pruisen hebben in den laatsten oorlog eene aanzienlijke schadeloosstelling van Frankrijk geëischt.

4. Een gedeelte der gelden is reeds geëind.

5. De bloemist stelde op de bloemmarkt eene verzameling fraaie oleanders en hyacinten ten toon.

6. Doe het goede, mijd het kwade, mijn zoon! Mijne kinderen, mijdt toch altijd de ondeugd!

7. Toen de meid in de kaas sneed, vond zij er eene mijt in.

8. Toen de ongelukkige koning de houtmijt bestegen had, staken de krijgsknechten haar in brand.

9. De IJsel stroomt uit in de Zuiderzee.

10. Bij de inneming van Damiate in Egypte onderscheidden zich vooral de Haarlemmers en de Dokkumers.

11. In de middeleeuwen hielden de monniken zich veelal bezig met het vervaardigen van afschriften van boeken, daar de boekdruk-kunst nog niet was uitgevonden.

37.

1. In het jaar 1588 zond Filips II, koning van Spanje, zijne onoverwinnelijke vloot uit, om Engeland te straffen voor de hulp, die het ons had verleend.

2. Hij vlood op het gezicht van den struikroover. Vloodt gj

ook? Neen, ik hield stand en vroeg hem onverschrokken, wat hij van mij wilde?

3. Hij heeft mij gezegd, dat ik recht door moest loopen; mijn gids zegt mij hetzelfde; maar toch verbeeld ik mij, dat wij van den rechten weg zijn afgedwaald.

4. In de schuit ontmoette ik eenen Zeeuw en twee Noord-Brabanters.

5. In sommige streken van ons land houdt men op bepaalde tijden eenen biddag voor het gewas.

6. Gij zult de gereedschappen vinden in de werkkamer van den goudsmid.

7. De tante van uwen vader of van uwe moeder is uwe oud-tante.

8. Bij de laatste volkstelling heeft men verkeerde uitkomsten gekregen, daar er verscheidene mistellingen hebben plaats gehad.

9. Deze misstellingen moet men op rekening schrijven van den drukker of zetter van het boek.

38.

1. Ofschoon hij ziek te bed lag, ontving hij mij met zijnen gewonen gullen lach.

2. Er ontstond een algemeen gelach, toen men bemerkte, dat hij was opgestaan, zonder zijn gelag te betalen.

3. Zutfen ligt in de provincie Gelderland; Assen is de hoofdstad van Drente.

4. De Chineezzen en de Japanneezzen, welke laatsten men ook wel Japanners noemt, bewonen het oosten van Azië.

5. De eersten zullen de laatsten zijn en de laatsten de eersten.

6. Welke stoffen verkiest gij, de witte of de zwarte?

7. Toen de schepelingen op het eiland landden, zagen zij zich plotseling omringd door eene menigte zwarten.

8. Zijn dit uwe handschoenen of de zijne?

9. Hij is met al de zijnen naar Indië vertrokken.

10. Laast gij ook de laatste berichten van het oorlogstooneel?

11. Wij plachten vroeger des zomers op reis te gaan.
12. Zij pleegden de misdaad in het holste van den nacht.

39.

1. De voerman leidde zijne paarden naar den stal terug.
2. Toen ik mijnen rechter arm gebroken had, leed ik ondragelijke pijnen; ik geloof niet, dat gij ooit zoo veel leedt.
3. Leid toch den verdooden zoon terug tot zijnen vader: gij weet niet, hoeveel de oude man onder zijne afwezigheid lijdt.
4. Hij heeft de zaken met wijsheid en gematigdheid geleid.
5. Het is nog niet lang geleden, dat wij zulk een groot verlies geleden hebben.
6. Indien de rechter zijne vragen niet met veel beleid inkleedt, geloof ik nooit, dat de dief schuld belijdt.
7. Men heeft den vloer met marmeren steenen beleid.
8. Het overlijden van uwen broeder heeft ons allen zeer getroffen.
9. Zijne makkers verleidden hem en brachten hem op den slechten weg.

40.

1. Zij zei tot mij: „zij is kostbaar.”
2. In de maand Mei legt iedere vogel een ei.
3. Alleen de vorsten, die rechtvaardig regeeren, worden door hunne onderdanen bemind.
4. Ik heb het dezen zomer dikwijls hevig hooren onweeren.
5. In tijd van oorlog moet ieder burger zich dapper verweren, om zijn vaderland te redden.
6. De storm en de regen doen de hechtste rotsen verweeren.
7. Die ooren heeft om te hooren, die hoore.
8. De horens der koeien leveren ons het nuttige hoorn, waarvan kammen, doozen en andere voorwerpen vervaardigd worden.
9. Dezelfde dingen worden ook wel van schildpad gemaakt.

10. Toen de diligence de stad binnenreed, blies de postiljon lustig op zijnen horen.

11. Wij hopen, dat men in het vervolg zal nalaten, al die onrein- heden voor onze woning op te hoopen.

12. Toen de brandspuitgasten aankwamen, vonden zij bijna niets meer dan puinhoopen.

41.

1. Toen wij de gelagkamer binnentraden, roken wij reeds, dat er verscheiden personen zaten te rooken.

2. Onder de rijken der oudheid was er geen, dat zulk eenen hoogen bloei kon bereiken, als het Romeinsche rijk.

3. Rijken en armen zijn gelijk voor God.

4. De tijger vreet met gulzigheid het stuk vleesch op, dat hem wordt toegeworpen. Er is bijna geen dier zoo wreed als de tijger.

5. Gij hadt u vroeger moeten bedenken; want de wroeging over het bedreven kwaad komt nu te laat.

6. De jongen liet zijne lei op den grond vallen, zoodat zij brak.

7. Het schip kreeg den wind uit de lij.

8. Het koffiewater staat te koken; ik vind dit eene alles behalve fraaie muziek.

9. Januari is de eerste, Juli de zevende maand van het jaar.

10. In deze kooi bevinden zich twee leeuweriken.

42.

1. Al deze gezochte voorwendzelen dienden alleen, om twist en tweespalt te verwekken tusschen de verbondene mogendheden.

2. Tijdens het beleg van Leiden door de Spanjaarden waren de ellende en de hongersnood ten top gestegen.

3. De vlaggen en wimpels werden geheschen en het geschut werd gelost.

4. De zieke sprak met eene heesche stem deze woorden uit.

5. Toen Maurits aan het hoofd van onze legers stond, was Nederland de krijgsschool van Europa.

6. Het legerhoofd was een onbekwaam man, maar die zich niet-temin verbeeldde, de wijsheid in pacht te hebben. Het was ook met hem: hoe leeger hoofd, hoe meer inbeelding.

7. Goede vriend, spring niet verder dan uw polsstok lang is!

8. Jakoba van Beieren was de laatste gravin uit het Beiersche stamhuis.

43.

1. De heuschheid en voorkomendheid van Prins Willem den Zwijger werden algemeen geroemd.

2. Er lag in de blikken van dien man iets woests, iets wreeds, dat zich niet laat beschrijven.

3. Het leger van Wallenstein woedde, blakerde en moordde, en was een ware geesel voor de landen, die het doortrok.

4. De kieviten leggen eiers, welke zeer gezocht zijn en soms zeer duur betaald worden.

5. De rechtbank heeft den boosdoener gevonnisd en hem tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. Men zegt, dat hij reeds verscheidene vonnissen te zijnen laste heeft.

6. De Staten-Generaal houden hunne vergaderingen in 's-Gravenhage, waar ook de Hooge Raad zitting heeft.

7. „Pas op”, riep de schipper, „dat gij niet tegen mijne schuit aanvaart.”

8. Ik aanvaard mijne taak met blijdschap.

44.

1. Ik heb hem de geheele soms in guldens uitbetaald; het geheele bedrag beliep vijftig gulden.

2. Deze vrouw is reeds weduwe van twee mans. Haar eerste echtgenoot was stuurman op een koopvaardijship, dat met man en

muis is vergaan; de tweede stierf aan de tering. Beide mannen waren achtenswaardige menschen.

3. Wat beduidt het toch, wanneer men zegt: „de vogel ruit?”

4. Uw broeder is een luistervink: hij staat altijd gereed, om door iedere reet en scheur te gluren en te luisteren.

5. Ik reed gisteren op hetzelfde paard, waarop gij den vorigen zomer zoo dikwijls reedt.

6. Wij dachten, dat alle laagten en hoogten van dit land nauwkeurig onderzocht en bekend waren.

7. Onze kruidenier verkoopt zeer goede Java-koffie en Smyrna-vijgen.

8. Zijne Baai-tabak en Manilla-sigaren worden ook door velen gerookt.

45.

1. Hoe doodsch en eenzaam is het in deze streken. Het is, alsof de Engel des doods zijne hand er over houdt uitgestrekt.

2. Gij ziet, dat deze japon zeer eenvoudig is: het is mijn daagsch kleed.

3. Deze arbeider verdient twaalf stuivers daags.

4. De zon draagt bij dichters soms den naam van dagtoorts of fakkel des dags.

5. Des daags moet de mensch werken, des nachts kan hij van zijnen arbeid uitrusten.

6. Deze groote scheepsreeder rustte verscheidene schepen uit voor de Atlantische vaart.

7. Gij kent de milddadigheid van onzen vorst. Hij heeft alle boeren, die door de vorst groote schade geleden hebben, eene schadeloosstelling in geld doen toekomen.

8. Op de vorst van het dak had zich een ooievaar genesteld.

9. Deze geleerde heeft in allerlei perkementen en boeken den oorsprong van dit aloude geslacht nagevorsch.

10. Hij torst in stilte den last, die hem is opgelegd: hij is te trotsch om te klagen.

1. Weldra zullen wij het jaar achttien honderd tachtig bereikt hebben.

2. De smokkelaars belastten hunne muilezels met te zware lasten, zoodat de dieren er ten laatste onder bezweken.

3. Er is iets in u, dat ik ten zeerste moet veroordeelen: ik bedoel de menigte veroordeelen, waarmede gij behept zijt.

4. De dienstmaagden bedrogen haren heer door hem te be-rooven en te bestelen.

5. De koe bezit een samenstel van vier magen.

6. De arme wees zag zich verlaten van alle vrienden en magen.

7. Er waren verscheidene werklieden met bijlen en houweelen bezig om den boom te vellen. Weldra zagen wij hem met een vreeselijk gekraak vallen.

1. Deze groote staatsman wijdde zijn geheele leven aan de be-langen van zijn vaderland.

2. De herder weidde zijn kudde op de heide.

3. Ik bracht twee uren bij uwen oom door; hij weidde in het breede uit over de voortreffelijkheden van het nieuwe boek; maar ofschoon hij zich verbeeldde, dat hij mij niet verveelde, was ik toch blijde, dat het onderhoud was afgeloopen.

4. Deze brave zoon onderhoudt zijne ouders van het weinigje, dat hij met hard werken verdient. Heeft hij dan niet verdiend, dat men hem voorthelpt?

5. Toen wij ons onder den boom in het gras neerzett'en, had de vogel reeds eenige oogenblikken op den tak gezeten.

6. Ligt gij reeds te bed? Ik heb nog eenig werk te verrichten, maar spoedig zal ik mij ook neerleggen, om door den slaap mijne krachten te versterken.

7. Het boek ligt op de tafel. Leg het mijne er dan ook bij.

48.

1. De dorschers stonden in de schuur het koren te dorschen.
2. Door eene plotselinge ongesteldheid van den president was men genoodzaakt de vergadering eenigen tijd te schorsen.
3. Op de landbouwtentoonstelling had men eene fraaie verzameling boomschorsen ten toon gesteld.
4. De monniken van dat klooster liepen blootshoofds en barrevoets.
5. Mijne slechte vrienden wilden den band losscheuren, waarmede ik aan mijne ouders en bloedverwanten was verbonden. Zij trachtten het herhaalde malen te doen, maar tevergeefs.
6. De arme knaap was geheel onthutst, toen men hem in het prachtige vertrek liet gaan. Aan eene tafel zat een heer te schrijven, die den jongen evenwel niet bemerkte; deze hoestte een paar malen, om de aandacht tot zich te trekken.
7. Nadat hij eenige malen gehoest had, wendde de heer zich tot hem en sprak: „hoe is het mannetje, hebt gij mijne laarzen al gepoetst?”

49.

1. Wij hoorden het loover ritselen en ter zelfder tijd een rochelend geluid als van een dier, dat gewond is en op het punt staat den laatsten adem uit te blazen.
2. De zondaar bad ootmoedig om vergiffenis voor zijne bedrevene misslagen.
3. De handen van den werkman zijn vereelt door den ruwen arbeid.
4. Voor het verleden deelwoord van het werkwoord veredelen, dat „veredeld” luidt, zeggen de dichters weleens: „vereëld.”
5. De uitvinding van het buskruit wordt doorgaans toegeschreven aan Barthold Schwarz, eenen Duitschen monnik.

6. Wanneer ik des zomers bij mijnen oom ben gelogeerd, spring en buitel ik naar hartelust op de duinen rond.

7. Als men op reis gaat, moet men voorzien zijn van eenen goed gevulden buidel.

8. Het water staat hier meestal boven Amsterdamsch peil.

9. De pijl van den wilde snorde door de lucht, maar miste zijn doel.

50.

1. Saul, de eerste koning der Israëlieten was een groote man; maar David hun tweede koning was een groot man.

2. Wat acht gij het best voor een land, dat het eenen goeden koning bezit of een goed koning?

3. Toen wij gisteren wandelden, deed het ons genoegen, ons oude huis weder bewoond te zien.

4. Ons oud huis wordt weldra vernieuwd.

5. De Amsterdammer beurtman is een Haarlemsche schipper en de Haarlemmer beurtman een Amsterdamsche schipper. Hoe verklaart gij dit?

6. Deze fabrikanten bezitten verscheidene fabrieken.

7. Eene waterloozing wordt soms sluis, soms zijl genoemd; van daar dat verscheidene plaatsnamen in ons land op een van deze beide woorden eindigen.

8. De ruiter sloeg eene zijlaan in en onttrok zich daardoor aan onze oogen.

9. Het Engelsch-zout is een welbekend geneesmiddel.

51.

1. De bondgenooten zwoeren eenen duren eed, dat zij elkander in lief en leed getrouw ter zijde zouden staan.

2. Zijn vinger zwoor reeds sedert verscheidene weken, voor hij er aan dacht, eenen arts te raadplegen.

3. Men moet den stokvisch goed weeken, voor men hem wil koken.

4. Verscheidene malen trachtte men de diepte van den oceaan

te peilen; maar telkens zonder gevolg. Het dieplood konden bodem niet bereiken.

5. Een prachtig vuurwerk en eene menigte vuurpijlen werden ter eere van de hooge gasten ontstoken.

6. De visscher was blij, toen hij tegen den avond eene blei en eenige vorens ving; wat hij des morgens had gevangen, beduidde weinig. Daarom versmaadde hij deze kleine vischjes niet.

7. Onze Oostindische bezittingen worden bestuurd door eenen gouverneur-generaal.

52.

1. Er is geene vergelijking mogelijk tusschen onzen buurman en mijnen oom; deze is een braaf man, gene wordt door elk als een schelm beschouwd.

2. Ik zeg het u nog eens: noch ik, noch een mijner vrienden is in staat zulk eene laagheid te begaan.

3. Noch ik, noch gij kunt tot eene misdaad de hand leenen.

4. Ik zag hem met den arm op den schoorsteenmantel lenen en bedaard zijn gesprek vervolgen.

5. Als gij een weinig bedaart, zal ik u alles verhalen; maar nog eens, — eerst moet gij een weinig bedaard zijn.

6. Ik kan toch niet gelooven, dat de Deensche dog van uwen vader een fraai beest is; doch gij kunt het beter weten dan ik.

7. Zoudt gij denken, dat het zout duurder wordt?

8. Hoe zwaarder kruis, hoe meer kracht men behoeft, om het te dragen. „God geeft kracht naar kruis,” — zegt het spreekwoord niet ten onrechte.

9. De schepen kruisten gedurende eenen geruimen tijd in het Kanaal, zonder evenwel den vijand te bespeuren.

53.

1. De metselaar, die van den steiger op den grond was gevallen, deed niets dan zuchten en stenen. Hij had zijn rechter been op de harde steenen zwaar gekneusd.

2. Waarop grondt gij dit onrechtvaardig oordeel?

3. Hij zuchtte diep over de verdorvenheden van het menschedom; maar hij wachtte zich wel, eene hand uit te steken, om in dien verdorven toestand eenige verbetering te brengen. Zulke menschen-vrienden richten al bitter weinig uit.

4. In tijd van nood gordt ieder burger het zwaard om. Ook ik gord den degen om mijne zijde, ofschoon ik des morgens mijne gort liever in de kazerne eet dan op het slagveld.

5. De passagiers, die zich aan boord van de „Jonge Hendrik” bevonden, waren zeer tevreden over de beleefde behandeling van den kapitein.

6. De paalworm boort zich gangen door het hardste hout en doet daardoor veel nadeel aan de paalwerken van onze zeeveringen.

7. Het rijkleed van de gravin was met goud en borduursel omboord.

8. Wij boorden eene opening door de plank, en zij boordden het kleed met blauwe zijde.

54.

1. Hij slachtte mijnen vader, die nooit eenig werk onafgedaan liet liggen.

2. De slager slachtte gisteren twee vette koeien.

3. Wij zagen wel, dat de jongen door zijnen baas werd geslagen; maar we zijn er niet in geslaagd, de redenen van dit zonderling geval te vernemen.

4. De advocaat pleitte met zooveel vuur voor zijne zaak, dat men algemeen het proces als gewonnen beschouwde.

5. Ik wil niet veroordeelen, vóór ik alle omstandigheden nogmaals gehoord heb. Daarom eis'ch ik, dat de beschuldigde zelf voor zijne zaak pleite.

6. Geef nooit voet aan dwaze vooroordeelen. De mensch, die zijn verstand voedt met verkeerde meeningen, kan nooit een nuttig lid in de maatschappij worden.

7. Ik voed mij sedert geruimen tijd alleen met melk. Al het overige voedsel deugt niet voor mijn gestel.

8. De toren van de Lieve-Vrouwenkerk te Antwerpen wordt algemeen beschouwd als een meesterstuk van bouwkunst.

55.

1. Gedurende het beleg van Leiden voedden de inwoners zich met allerlei afzichtelijke en walgelijke spijzen.

2. Geef mij brood en water, opdat ik mij voede en drenke.

3. Drink en eet nooit te veel: overdaad is ongezond. Wanneer gij behoorlijk gevoed en verzadigd zijt, houd dan op met uwe maag te overladen.

4. Overlaadden zij hunne maag niet door van alle pasteitjes en lekkernijen te gebruiken, die men hun voorzette?

5. Indien gij rijk zijt, verzadigt dan de armen van uwen overvloed.

6. Kwalijk verkregen goed gedijt niet.

7. De wet eischt, dat hij mij de geleden schade vergoedt.

8. Ik vergoed hem het gemis van zijnen vriend; ik trachtte dit ten minste altijd te doen, en ik hoop daarin geslaagd te zijn.

9. Gisteren beslechtten de scheidslieden het geschil op eene minnelijke wijze.

56.

1. Die man staat mij altijd in den weg: hij is als het vijfde rad aan eenen wagen.

2. De rat knabbelde de korstjes van de kaas af.

3. Die jongen is onverstaanbaar: hij spreekt te rad.

4. Goede raad is duur. Wat raadt gij mij in dit geval?

5. Het huisraad werd voor eenen geringen prijs aan den meestbiedende verkocht.

6. Een graad heeft zestig minuten en eene minuut zestig seconden.

7. De hond kreeg door zijn gulzig eten eene graat in de keel.

8. Zijn gebabbel verveelt mij in den hoogsten graad.

9. Ik heb mij nog nooit zoo verveeld als op die ongelukkige partij.

10. Waren de waren, die in het pakhuis opgestapeld lagen, van uwen vader?

11. Het kleine Nederland betwistte meermalen aan het machtige Groot-Brittannië de oppermacht ter zee.

57.

1. Ik genoot op den berg het heerlijkste uitzicht, dat men zich kan voorstellen. De overige gasten, die met mij genood waren, schenen niet zoo opgetogen te zijn over het schoone panorama, dat zich voor hunne oogen uitbreidde.

2. Mijne reisgenooten zagen er uit, alsof ze in eenige dagen geen voedsel genoten hadden.

3. De trotschaard ging den arme voorbij, zonder dat hij zich verwaardigde, hem aan te zien.

4. Door deze bloembladen loopen dwarse strepen van eene min of meer paarse kleur.

5. Hij was wars van alle vleierij en volstrekt niet trotsch.

6. De roos, die van morgen nog zoo frisch was, is nu flets en verwelkt.

7. Het is geen alledaagsch man, die in zulke krasse taal tot den koning durft spreken. Waarschijnlijk is hij onbekend met de hoofdsche manieren der gunstelingen.

8. De drasse bodem deed de wielen van ons voertuig langzamerhand al dieper en dieper inzinken, totdat wij ten laatste geheel in den modder vastraakten.

58.

1. De aken worden met haken aan den wal vastgesjord.

2. Hij misleidt u: uw vriend bevindt zich niet tehuis, hij is op reis naar Turkije.

3. De beide kamers waren slechts door eenen dunnen wand van elkander gescheiden.

4. Heeft de boer het koren reeds gewand?

5. Die jongen heeft eene want verloren: hij zal nu genoodzaakt zijn, zijne handschoenen aan te trekken.

6. Alle matrozen klommen in het want en hieven een luid hoezee aan.

7. „Mijne kinderen! vergaart u schatten, die niet vergaan en die de mot en de roest niet verteren,” — sprak de grijsaard. Deugd en wijsheid gaan boven goud en zilver.

8. Alle boomen in den boomgaard stonden in vollen bloei.

9. Het water der rivier is noch zout, noch zoet: het is brak.

10. De meid is zeer onhandig: gisteren nog brak zij eenige kopjes van ons nieuw servies.

1. Hij hield zich met beide handen vast aan de stijlen van de ladder.

2. Slechts met veel moeite konden de reizigers den steilen berg beklimmen.

3. De stijl van dezen schrijver is zeer fraai; zijn geheele boek verraadt grondige studie en diep gevoel.

4. Gisteren hebben wij ons een weinig verlaat; maar gij kunt u erop verlaten, dat wij ons niet weer zullen verlaten. Indien ik u niet kende, verliet ik mij niet op uwe beloften; hij had mij hetzelfde zoo dikwijls beloofd en toch verlaatte hij zich iederen morgen.

5. In de provincie Groningen ligt een gehucht, dat den naam draagt van Vierverlaten. Weet gij wel, wat verlaten zijn?

5. Wij hebben alle scherts ter zijde gesteld en ons spel gestaakt; met andere woorden: „we hebben er een speldje bij gestoken.”

7. Ik scherts niet, wanneer ik vertel, dat mijn kleine broeder deze schets heeft vervaardigd. Vervaardigt hij dikwijls teekeningen?

8. Uw broeder heeft weder vreeselijk gepocht op zijne rijkdommen. Wij hebben gepoogd, hem het dwaze zijner handelwijze te doen inzien; maar het baatte niet.

4. Wraakt gij de gevoelens, die ik koester ten opzichte van uwen broeder? Men heeft zijne handelwijze algemeen gewraakt.

2. Hannibal zwoer zijnen vader, dat hij niet rusten zou, vóór hij de vernedering zijner vaderstad op de Romeinen had gewroken.

3. Roggebrood is zoowel als tarwebrood een gezond voedsel; maar gij versmaadt toch in den winter zeker eene goede erwtensoep niet?

4. De natte kleeren hangen in den wind te drogen.

5. Niet alle visschen zijn geschud.

6. Wij zijn dezen zomer op reis geweest en smaakten veel genoeg.

7. Kent gij dien heer niet? Het is de gewezen burgemeester van ons dorp.

1. Mijn vader verzekert mij, dat de boeken niet beschadigd zijn.

2. Mijn vader, verzekerd, dat uw broeder zijne boeken niet beschadigt, leent ze hem altijd gaarne voor eenige dagen.

3. De generaal overtuigt zich persoonlijk, of zijne bevelen worden uitgevoerd

4. De generaal, overtuigd, dat zijn onderbevelhebber zijne bevelen stipt uitvoert, laat de geheele leiding der zaken aan hem over en laadt hem daardoor eenen zwaren last op de schouders.

5. Ik vond den armen man beroofd van alles, getergd tot het uiterste. Den troost, dien hij zocht, vond hij nergens.

6. Door ieder gelasterd, door ieder vervolgd, had hij geene plaats, waar hij zijn hoofd gerust kon neerleggen

7. Het land, jaarlijks overstroomd door den Nijl, die zijne vruchtbaarmakende slib achterliet, leverde genoeg op, om in het onderhoud zijner bewoners te voorzien.

8. Hij hield mij bij de slip van den mantel vast.

62.

1. Staalt gij deze kleederen of heeft een ander ze gestolen?

2. Deze boer stalt zijne paarden altijd in onzen stal; zijn vader heeft ze er ook altijd gestald.

3. Sommige vruchten zijn gesteeld, zooals de kersen. Andere vruchten bezitten geene stelen, zooals de aardbezie; want, wat gij bij de aardbezie altijd als de vrucht hebt beschouwd, is eigenlijk slechts de vruchtbodem.

4. De jongen sloop steelsgewijze het vertrek binnen, keek rond of niemand hem had bespeurd en laadde daarop den buit op zijne schouders.

5. Het negerhoofd, omringd door de oudsten van zijnen stam, ontving den gezant voor zijne tent. Deze boog zich diep in het zand ter neder en kruiste de handen over de borst ten teeken van onderwerping.

6. Een koele avondwind ruischte door de toppen der hoge palm-boomen.

7. Het zaad schoot welig op tot forsche halmen.

8. Hij was de schrik van landzaat en van vreemden.

9. Onze meid is zeer onhandig: zij heeft bijna al ons aardewerk gebroken.

63.

1. De leerlingen stonden in twee rijen geschaard.

2. In de treurspelen van Joost Van den Vondel, den prins onzer dichters, vindt men vele fraaie reien. In dezen laatsten zin beduidt het woord rei zooveel als „zangkoor.”

3. De visch werd van morgen op de vischmarkt zeer duur verkocht. Men bood mij een zootje bot te koop aan; ik vond het evenwel zoo duur, dat ik er niet eens een bod naar deed.

4. Ik heb aan dezen elft voor mij en mijn klein huisgezin te veel. Wilt gij er de helft van overnemen tegen den prijs, dien ik er voor betaald heb?

5. De schepen vinden hier altijd eene veilige ree. Beveiligd tegen de hevigste vlagen van den storm, kunnen zij hier het gure jaargetijde ongehinderd doorbrengen.

6. De kudde reeën, door het schot verschrikt, vluchtte met de snelheid van den wind en onttrok zich weldra aan de oogen van den jager.

64.

1. Op de reeden van Brouwershaven en Hellevoetsluis liggen doorgaans verscheidene schepen.

2. Gij begrijpt thans de reden, waarom ik u heb laten ontbieden.

3. De redenen voor zijn overijld vertrek zijn niemand hier bekend.

4. Eene aaneengeschakelde evenredigheid bestaat uit meer dan twee redens.

5. De rede onderscheidt den mensch van de dieren.

6. De president hield bij de opening der vergadering eene prachtige rede, die gevolgd werd door eene menigte andere reden van de leden, maar waarvan ik u den inhoud bij eene nadere gelegenheid eerst zal kunnen mededeelen.

7. De herijk der maten en gewichten is voor dit jaar bepaald op den zevenden dezer maand.

8. Boven alle boomen van het woud staken de trotsche eiken hunne forsche kruinen uit.

65.

1. Ik bood hem twintig gulden voor de boot, waarvoor gij er vijftien boodt; maar het was dan ook eene gouden boot.

2. De boot op Amsterdam vaart iederen dag om zeven uur af.
3. Uw broeder is niet voor een klein geruchtje vervaard.
4. Nadat we eerst eenige uren gespoord hadden, hebben we nog den halven dag gevaren, voor wij de plaats onzer bestemming bereikten.
5. Maak den band vast, hij is los gegaan.
6. De los is met scherpziende oogen begaafd, de mol bezit er bijna geene.
7. Wat was was, eer was was was?
8. Zeg aan de meid, dat de wasch nog niet goed droog is. Zij moet het goed behoorlijk laten drogen.

66.

1. Kent gij wel het spreekwoord: „het is den Moriaan gewaschen?” Ik heb daarvoor ook weleens gehoord: „het is boter aan de galg gesmeerd.”
2. De rivier was gedurende den nacht eenige voeten gewassen.
3. In de broeikassen van het kasteel groeien vele uitheemsche gewassen.
4. Mijne boekenkast is beschadigd. Ik zal mijne benodigdheden zoolang in mijne boekentasch bergen.
5. Uw neef is een geestig man: hij kruidt al zijne gesprekken met vroolijke gezegden, die den meest zwartgalligen mensch zouden doen lachen.
6. Het ijs in de rivier kruit reeds sedert eenige dagen: wij vreezen voor eene dijkbreuk.
7. De baldadige jongens van mijnen buurman verwoestten gisteren alle besseboompjes in mijnen tuin.
8. Het was een balddadig opzet van den vorst, de stad met storm te willen innemen.

67.

1. Hoe hebt ge het toch in het hoofd gekregen, om al het oft uit uwen tuin voor zulk eenen lagen prijs te verkoopen?

2. Toen de voorloopige arbeid aan de brug geëindigd was, onthaalde de aannemer alle heiers op eiers, bier en brood.

3. De takkebossen vonkelen in den haard.

4. Aan het uitspansel fonkelden duizenden van sterren; de volle maan bescheen met haar zilverachtig licht de toppen der boomen, die naakt en kaal, van hunnen zomerdos beroofd waren.

5. De burgemeester was gisteren gedost in eenen fonkelnieuwen rok.

6. Hoort, vrienden! Wat gij mij ook zeggen moogt, ik geloof, dat het niet veilig is in dit oord.

7. De asch is een zeer slechte warmtegeleider; wanneer ge uwe hand met asch hebt bestrooid, zoudt ge daarop gloeiende kolen kunnen leggen, zonder u te branden.

8. De as van den molen vatte vlam, zoodat het geheele gebouw in weinige oogenblikken afbrandde.

68.

1. Op mijnen verjaardag heb ik eene menigte geschenken ontvangen; van mijnen oom kreeg ik eene ark, met allerlei beesten gevuld. Mijn vader gaf mij eene hark, eene schoffel en eene spade, om in mijn tuintje te arbeiden.

2. In de pijpenlade zult gij nog eenige ongebruikte pijp-doppen vinden, terwijl de kurketrekker waarschijnlijk in het kurkenmandje ligt.

3. Wat zou het lot wezen van zoovele arme weezen, indien menschenvrienden niet voor hen zorgden en hun niet eene plaats aanwezen, waar zij gekleed, gevoed, verzorgd en onderwezen kunnen worden?

4. Deze flesch heeft eene flets groene kleur.

5. Ik beid met ongeduld het oogenblik, waarop hij voor mij zal verschijnen.

6. Wij beiden verbeidden onzen oom reeds sedert lang; maar hij kwam niet.

7. Die hond blaft wel, maar bijt niet.

8. De zwanen blijven den geheelen winter in de gracht; wanneer het water befrist, hakt men eene bijt in het ijs.

9. Ik eisch van u volkomene gehoorzaamheid.

10. IJst gij niet van zulke wreedheden?

69.

1. Mijn zusje draagt eene schotsche jurk.

2. De keukenmeid houdt zich bezig met het bereiden der spijzen.

3. Niemand kon het woeste ros berijden; alleen Alexander slaagde erin, het te bestijgen. Ofschoon het eerst hevig steigerde, luisterde het toch weldra naar de stem van zijnen berijder.

4. Uw broeder is een sterke jongen; ik geloof nochtans, dat hij niet in staat zal zijn, die gewichten te verplaatsen. Ik althans zie er thans geene mogelijkheid toe.

5. Ik heb nooit zulke dingen kunnen doen en zal ook wel nimmer zoo ver komen.

6. In Noord-Brabant worden tegenwoordig veel beeten verbouwd. De beetwortelsuikerfabrieken hebben het zeer druk.

7. De provincie Drente biedt vele schoone gezichtspunten aan; daarom wordt dit gewest niet zelden bezocht door landschapschilders.

70.

1. Gunt gij uwen armen metgezel niet eens eene bete broods?

2. Ongegrund brood wordt het meest gegeten.

3. De Leidenaars beten met gretigheid in het brood en den haring, waarvan ze zoo lang beroofd waren geweest.

4. Zij waren bezig den veegen strijder het klamme zweet van het voorhoofd te veegen.

5. Kinderen! hebt de waarheid lief; wacht u voor de logen.

6. Gij moet dat linnen nog eens loogen.

7. De wonden begonnen zich langzamerhand met roven te bedekken en beloofden eene spoedige beterschap.

8. Rooven, moorden en plunderen was het handwerk van dien ellendeling.

9. Buig het rijsje, als het jong is.

10. Mijn oom sloeg mij een reisje voor door België; gij vermoedt reeds, dat ik zijn aanbod met graagte aannam.

11. Vele dorpsscholen zijn gebouwd in de onmiddellijke nabijheid van de kerk.

1. De zon neigt ten ondergang; weldra zal de aarde in haar somber nachtgewaad gehuld zijn.

2. De trotsche rijkaard neigde voor de eerste maal zijns levens het oor naar de bede van eenen armen natuurgenoot.

3. Zijt gij geneigd mij overal te volgen?

4. De vriendelijke man was mij zeer genegen en bood mij in geval van nood zijne diensten aan.

5. De hertogin begroette den vorst met eene lichte nijging; maar zij scheen volstrekt geene neiging te bezitten, om een gesprek met hem aan te knopen. Toen zij het vertrek verliet, neeg zij nogmaals zeer beleefd en liet hem verwonderd en overbluft alleen staan.

6. Het donderen van het geschut kondigde de aankomst des vorsten aan.

7. De muren van het gebouw werden tot op hunne grondvesten geschud.

8. Spreek niet zoo boud: gij kondt u weleens vergissen.

9. De bout werd in het vuur heet gemaakt.

1. Ik heb te hard gedraafd: de milt steekt mij.

2. Wees nooit al te mild met uwe woorden: een onvoorzichtig woord, dat in een onbewaakt oogenblik aan uwen mond ontgleed, kan een geheel menschenleven verwoesten.

3. Het goud wordt op vele plaatsen in gedegen toestand aangetroffen.

4. De koning beschonk den edelen held met eenen eeredegen.

5. De banketbakker kneedt zijne verschillende deegen in allerlei vormen.

6. Hij helt langzamerhand over tot het gevoelen van mijnen vader, die altijd beweerd heeft, dat het beter is eenen vijand te vergeven dan hem te vervolgen.

7. Om zijn snood opzet te kunnen volvoeren, snoot de dief de kaars uit, die nog flauw brandde, richtte zich op zijne handen omhoog en greep met zijne tanden het touw, dat van boven neerhing.

8. Laad nooit de verantwoording op u, mijn zoon, dat gij het ongeluk van anderen hebt veroorzaakt!

73.

1. Celsius, die den honderddeeligen thermometer uitvond of liever heeft vervaardigd, was een Zweed.

2. Het zweet parelde den arbeider op het voorhoofd, terwijl hij arbeidde in de brandende zon.

3. De grootvader vermaakte zich met het spel van zijn kleinkind. Men kon zien, dat hij zich den tijd herinnerde, toen hijzelf nog een klein kind was.

4. De boer bezaait, beploegt en egt het land.

5. Jacoba van Beieren begaf zich voor de vierde maal in den echt met Frank van Borselen.

6. De paarden van dit halssnoer zijn echt.

7. Men is gisteren begonnen met de vestingwerken te sloopen.

8. De vluchtelingen slopen angstig rond, om te zien, of hunne vervolgers verdwenen waren.

9. De heler is zoo goed, of liever zoo slecht als de steler.

10. De wondheeler verbond onmiddellijk de wonden van den gekwetste.

74.

1. Donzen bedden zijn zeer kostbaar, maar ongezond vooral voor kinderen.
2. De koopman in sponsen heeft bij ons aangescheld; wilt gij iets van hem koopen?
3. Onze schoenmaker heeft mijne laarzen verستeld.
4. Gisteren avond brandden er in onze keuken twee kaarsen.
5. De drenkeling werd met veel moeite gered en naar het hospitaal vervoerd. Toen men hem te bed had gelegd, wreef men hem de slapen en de polsen en trachtte door allerlei middelen de levensgeesten weder op te wekken.
6. De halzen der zwanen zijn lang evenals die der reigers en der ooievaars.
7. De overwinnaars werden met gejuich begroet; men strooide kransen en ruikers op hunnen weg en hief zegezangen aan. Het volk troostte zich over de geledene verliezen met de gedachte aan den zegen, dien de vrede weldra over het land zou verspreiden.
8. De rupsen vreten al onze boomen kaal, zoodat we ons deerlijk te leur gesteld zien in onze verwachting op eenen rijken oogst.

75.

1. Dit linnen is niet waterdicht; men zal het moeten oliën.
2. Door de traliën van de gevangenis drong slechts eene flauwe schemering naar binnen.
3. De man viel op zijne knieën en stortte een vurig gebed uit.
4. Hoe vindt gij de melodieën van deze zangstukjes?
5. Er hebben over Rusland twee Catharina's geregeerd.
6. In Italië groeien veel sinaasappels.
7. De zeilen van het schip zaten opgerold om de raas.
8. De hemelen verkondigen Gods eer en het uitspansel toont Zijner handen werk.
9. De hemels van al onze ledikanten moeten schoongemaakt worden.

10. Gij zult nog vrij wat letters moeten eten, mijn jongen, voor
gij doctor in de letteren zijt.

11. Haal spoedig den dokter, de zieke krijgt een toeval.

12. De roem van onze vaderen is de onze niet.

76.

1. In Noord-Holland wordt veel zoetemelksche kaas ver-
vaardigd.

2. Ik wil die visch niet van u koopen, als zij niet versch is;
maar hoeveel vraagt gij voor dien grooten visch, die daar in uwe
mand ligt?

3. Ieder, die een aardig vers maakt, is daarom nog geen dichter.

4. Uw oom is een hupsch mensch, die niemand versmaadt om
zijne afkomst, wanneer hij slechts overtuigd is, dat hij met een
beschaafd mensch te doen heeft.

5. Wees vriendelijk gezind jegens iedereen, dan zal niemand
tegen u zijn, wanneer gij hulp noodig hebt.

6. Voor ik gisteren avond bij u kwam, zag ik den bediende van
onzen buurman onophoudelijk voor de deur heen en weer loopen.
Ik kon niet begrijpen, voor wien hij daar zoo schilderde.

7. Morgen moet ik vroeg opstaan; maar ik ben bang, dat ik zelf
niet zal kunnen waken. Onthoud(t) dus, dat gij mij tijdig moet
wekken.

8. Verbeeld(t) u, dat verscheidene rijke edelen den armen man
aan zijn lot hebben overgelaten! Hij zou van honger omgekomen zijn,
indien de edele rijke, die zoovele menschen weldoet, hem niet
gered had.

77.

1. Ik heb uwe onbeschaamdheden thans lang genoeg geduld: er
moet nu een einde aan komen, want mijn geduld is uit.

2. Wanneer de bloemen verflenst zijn, is al hare schoonheid
verloren.

3. Gij moet telkens niet zoo stooten, wanneer gij leest; ik houd niet van dat hakkelen en stotteren.

4. Gij vergist u: niet driehonderd, maar drie duizend gulden heeft dat volksfeest gekost.

5. De zieke was in eenen hoogst gevaarlijken toestand; de koorts deed hem bibberen en klappertanden. Met angst en beven wachtten wij de komst van den geneesheer af, die zich bijzonder lang liet wachten.

6. Ons nieuw woonhuis zal spoedig geheel voltooid zijn: verscheidene werklieden zijn druk aan het hameren en beitelen, om de laatste hand te leggen aan het houtwerk.

7. In den nood moet men bidden en werken, zoolang God ons daartoe de kracht verleent; maar een zoo krachtig en gezond man als gij zijt, moest zich niet verlagen tot bedelen.

78.

1. Louizes leesboek, waarin ook Mina's brieven zich bevinden, is gisteren verloren geraakt. Ik vind het nogal vreemd, dat niemand iets van die zaak schijnt te weten.

2. Mijn vader is gelukkig van zijne ziekte hersteld; de verpleging des geneesheers verdient allen lof.

3. Onze oude knecht heeft zich vrijwillig met de verpleging des geneesheers belast, toen deze laatste bedenkelijk ziek lag.

4. Ik geloof, dat Paulus' vrienden gisteren reeds vertrokken zijn; hij meldde mij ten minste van morgen, dat hij zich geheel alleen tehuis bevond.

5. De straten van Parijs leveren voor den vreemdeling een verrassend schouwspel op; de drukte en het gewoel, waardoor hij zich aan alle kanten omringd ziet, doen hem denken aan eene eeuwigdurende kermis.

6. De onverwachte dood des vorsten heeft menigeen smartelijk aangedaan; ik geloof, dat zijn geheele volk hem uit den grond des harten betreurt.

7. Ik ken den man, die zich sedert eenige dagen ten huize van mijnen broeder bevindt, slechts ten deele; want de kennismaking is nog nieuw.

79.

1. Wanneer echt barnsteen brandt, verspreidt het eenen aangename geur.

2. In het gansche kerspel was niemand zoo onbarmhartig als die rijke boer. Wanneer een arme het waagde, zich over zijnen drempel te vertoonen, joeg hij hem scheldend de deur uit en verbood hem, ooit een voet op zijn erf te zetten.

3. Deze rijkaard liet aan zijne erven eene niet onaanzienlijke som gelds na.

4. De ware godsvrucht woont in het hart des menschen.

5. Ik ben van ochtend zeer vroeg op reis gegaan, zonder iets genuttigd te hebben. Ik ben dus nog geheel nuchter en een goed ontbijt zal mij niet onwelkom zijn.

6. Onbesuisde heethoofden hadden het volk opgeruid en trachtten van het algemeene oproer gebruik te maken, om zelf de macht in handen te krijgen. Door de moedige houding der welgezinde burgers liep alles evenwel zonder beduidende ongelukken af.

7. Gij zoudt desnoods hetzelfde zwartkrijt voor uwe teekeningen kunnen gebruiken, ofschoon ik ronduit moet bekennen, dat het andere beter is.

80.

1. God is lankmoedig en genadig: hij scheldt ons onze mislagen kwijt, wanneer wij oprecht berouw gevoelen over onze tekortkomingen.

2. Die kwaad doet, zal zelf de wrange vruchten plukken van zijn slecht gedrag.

3. Het water gutste met stroomen neder van de daken der huizen en had in een oogenblik de straat in eenen modderpoel veranderd.

4. De brandklok schudde de menschen uit hunnen eersten slaap. Ik begaf mij onmiddellijk op weg en vond de geheele nachtwacht reeds in de weer, om hulp aan te brengen, waar dit gevorderd werd. Van eenen nachtwacht, die in mijne nabijheid stond, vernam ik de oorzaak van het ongeval.

5. Is het niet te veel van uwe goedheid gevergd, wanneer ik u nogmaals om uwen bijstand durf vragen?

6. De stokvisch moet goed gebeukt worden, voor zij murw is; neem daarom den hamer en klop dezen stokvisch eenigen tijd op eenen steen.

7. De Beieren waagden nog eenen vergeefschen aanval met de bajonet, maar werden teruggeslagen en in de pan gehakt.

1. De kometen of staartsterren worden niet langer beschouwd als voorboden van pest of oorlog: in de laatste tijden zijn de menschen op dat punt wijzer en meer verlicht geworden.

2. Gij hebt de punt in uwen volzin op eene verkeerde plaats gezet: de beteekenis is daardoor geheel veranderd.

3. In het laatste van de tafel zult gij nog een eindje touw kunnen vinden.

4. Daar alle vaarten en slooten met eene dikke ijskorst bevloerd waren, kwamen alle boeren met sleetjes, in plaats van wagens, hunne waren naar de markt brengen.

5. Deze beroemde redenaar heeft eenen dikken bundel preeken in het licht gegeven.

6. In onzen hof staan alle boomen reeds in bloei, terwijl de boomen van het kerkhof eerst sedert korten tijd met bladeren prijken.

7. Aan het hof van Lodewijk den Veertiende heerschte eene ongekende weelde.

8. De vijand verschanste zich in eene uiterst sterke stelling en maakte het daardoor aan de onzen moeilijk eenige voordeelen te behalen.

1. Ik wil niet langer gedoogen, dat gij uwen armen hond zoo martelt. Wanneer gij ook eens zoo zonder mededoogen geplaagd en gemarteld werdt, zoudt ge wel gevoelen, hoe slecht het is dieren te kwellen.

2. De wind blies wel niet met hevigheid, maar er woei toch een frissche bries uit het oosten, zoodat de verschillende schaatsenrijders en schaatsenrijdsters slechts met moeite de spiegelgladde baan ten einde konden brengen.

3. Aan de zinlooze redeneeringen van dien man zou men haast zeggen, dat men met eenen zinnelooze te doen heeft.

4. Bij gebrek, of zooals het gewoonlijk luidt, bij ontstentenis van mannelijk oir vervalt in ons land de kroon aan de vrouwelijke afstammelingen van onzen koning.

5. In den dooier van het ei zit de kiem van het toekomstige vogeltje.

6. Ik heb van morgen eenige rijpe perziken gekregen van de juffrouw, die naast ons woont.

1. Almelo is de hoofdplaats van Twente en de zetel van eene uitgebreide katoenfabricage.

2. Ik geloof niet, dat gij die bloemen moogt wegwerpen; zij zijn wel verlept, maar ik mocht ze ook niet aanraken.

3. Op de groenmarkt werden heden morgen verscheidene ladingen roode- en witte-koolen te koop aangeboden.

4. Ik weet wel, dat men kleine misslagen dikwijls door de vingers kan zien; maar hoe vaker men dit doet, hoe grooter de misslagen worden. Niet zelden komt men van kwaad tot erger.

5. Van alle bezoekers was uw vader mij het meest welkom.

6. Uw broeder heeft weinig werk geleverd; maar gij hebt nog veel minder gemaakt.

7. De kleermaker zal van avond uwe donkerbruine jas terugbrengen.

1. De zwaar gewonde krijger viel op den harden bodem neder en blies den laatsten adem uit.

2. Het merg van den sagopalm is een algemeen bekend voedingsmiddel en wordt tot verschillende doeleinden gebezigd.

3. Mijn broeder heeft eene gevaarlijke ontsteking in de palm zijner rechterhand.

4. Ik geloof, dat het felle licht van de gasvlam den zieke reeds lang heeft gehinderd: zet het scherm ervoor!

5. Hebt gij den nachtegaal reeds gehoord? Hij zat gisteren avond in den hoogen eik achter ons huis. Neen, maar ik hoorde reeds in den vroegen morgen verscheidene vogels kweelen in de linde voor onze woning.

6. De veearts was tegenwoordig bij de begraving van het vee, dat afgemaakt was, omdat het aan de longziekte leed.

7. Nooit heb ik zulk eene plechtige begrafenis bijgewoond als die van den algemeen geachten burgemeester onzer stad.

8. Zoodra de dieven zich op Belgisch grondgebied bevonden, werden zij door de politie gegrepen en gevankelijk weggevoerd.

1. De oproerlingen hadden van eenen hoop steenen eene borst-wering gemaakt, waarachter zij zich heldhaftig verdedigden; maar toen de gewapende macht ook deze laatste wijkplaats met overmacht aantastte, gaven zij alle hoop op verderen tegenstand op.

2. Mijne vrienden! er valt hier weinig te wikken en te wegen: we moeten bukken en buigen voor de macht der vijanden of ons tot het uiterste verweren.

3. Hebt gij de koffie reeds gemalen?

4. De arme man was geheel van zijn verstand beroofd: hij maalde onophoudelijk over zaken, waarmede hij zich vroeger nooit bemoeid had en praatte over dingen, die hem anders nooit bekommerd hadden.

5. De schilder heeft die gebeurtenis op zijn doek in prachtige verven afgemaald.

1. Hij heeft mij de redenen ontvouwd voor zijn overhaast vertrek.

2. Hebt gij de servetten gemangeld, opgevouwen en in de tafellade gelegd?

3. Deze bierbrouwer drijft eenen uitgebreiden handel: voor zijn pakhuis liggen eene menigte biervaten, die nog gevuld moeten worden, terwijl hij den kelder gevuld heeft met verscheidene vaten bier.

4. De invallende dooi zal weldra de scheepvaart doen herleven. In onze haven liggen meer dan veertig buiten- en binnenvaarders, naar alle oorden der wereld bestemd, die bij open water hunne reis denken te aanvaarden.

5. De meeste staten der oudheid waren òf onderworpen, òf cijnsbaar aan het Romeinsche rijk.

6. De ongelukkige vrouw ligt te zieltogen.

7. Wanneer de geneesheer niet al zijne zorgen besteedt aan uwe wonde, bevindt gij u in eenen hoogst gevaarlijken toestand, daar eene dolle-hondsbeet doodelijk kan zijn.

1. Men vindt in ons vaderland verschillende gezindten; er zijn zoowel Protestanten als Roomschegezinden. Onder de eersten onderscheidt men onder anderen de Doopsgezinden. Ook treft men bijna overal belijders aan van den Israëlietischen godsdienst.

2. Ga nooit lichtvaardige verbintenissen aan.

3. Breng mij nooit weer zulk slecht werk onder de oogen. Hoe vaak heb ik u niet onder het oog gebracht, dat uw onderwijzer door uwe slordigheid veel verdriet van u ondervindt?

4. Op de reede liggen verscheidene schepen voor anker.

5. Ik zag verscheidene trossen op en voor het anker liggen; den tros, dien ik zocht, kon ik evenwel nergens vinden.

6. Uwe broeders zijn oolijke, vroolijke jongens.

7. De tentoonstelling telde vele bezoekers van beiderlei sekse.
8. Calvijn stichtte eene nieuwe godsdienstsekte, welker aanhangers in Frankrijk den naam ontvingen van Hugenooten.

88.

1. De Deensche archipel bestaat uit twee groote en verscheidene kleinere eilanden.
2. Hij heeft veel aanleg voor het tooneel en kan een goed acteur worden.
3. Onze buurman heeft mij eene anekdote verhaald uit het leven van Napoleon den Eerste.
4. De architect leide zijne teekening op de tafel en begon de uitlegging ervan te geven. Daarbij spreidde hij eene groote mate van kennis ten toon.
5. Zeg den stationschef, dat ik dit pakje zoo spoedig mogelijk wensch te verzenden.
6. Mijne parapluie is beschadigd. Dan raad ik u aan, eene nieuwe te koopen.
7. In de zevende les van de vijfde paragraaf ontbreken twee komma's.
8. De recruten moeten eerst de exercitiën leeren, voor zij bij het leger worden ingedeeld.
9. Wij zullen morgen in de gelegenheid zijn eene totale zonneclips te zien.
10. Deze handelaar in theeën heeft in vele steden depots gevestigd.
11. De stoommachines zijn bijna algemeen ingevoerd.

89.

1. Quadraten zijn vierhoeken met gelijke zijden en gelijke hoeken.
2. De soldaten waren allen op het appèl aanwezig.
3. Om ze beter te doen uitkomen, heeft men sommige woorden cursief gedrukt.

4. Men heeft den zieke eenen versterkenden bouillon toegediend.

5. Alle wezens, welke voorzien zijn van organen, noemt men organische wezens.

6. In België zijn de meeste bewoners katholiek.

7. In vele groote steden bevoert men de straten met asphalt; ik ken wel dorpen, waar de straat niet bevoerd is.

8. De cichorei is eene plant, die in Friesland veel verbouwd wordt.

9. Hebt gij wel in de courant gelezen, dat mijn broeder benoemd is tot directeur der gasfabriek?

10. Door het Edict van Nantes kregen de protestanten in Frankrijk vergunning tot het vrij uitoefenen van hunnen godsdienst.

90.

1. De spoorweglijn werd onlangs geopend. De ingenieur, die het plan voor den weg beraamd, geteekend en uitgevoerd had, bevond zich op de locomotief, die door een schel gefluit het oogeblik van vertrekken aankondigde.

2. Hij had eenen broeder, die sergeant-majoor was bij de infanterie; zijn neef was getrouwd met eene marketenster en had den rang van brigadier bij de cavalerie.

3. Mijn nichtje heeft mij in de vacantie te logeeren gevraagd.

4. Wij hebben met de mail brieven uit China ontvangen. De handelszaak, die wij er hebben opgericht, bloeit en heeft dit jaar groote winsten opgeleverd.

5. Ik heb mijnen atlas in eenen marokijnen band laten binden. Mijn boekverkooper bindt mijne boeken netjes en goedkoop in.

6. De chirurgijn heeft mij gisteren eene kies getrokken.

7. Het is niet kiesch van u, in het bijzijn van den zoon over de gebreken des vaders uit te weiden.

8. De ouders offeren alles op ter wille van hun kroost.

9. Al de slooten in den omtrek zijn met kroos bedekt.

1. Op eene stellige, rijk versierd met groen en bloemen, zaten de zangers en zangsters, terwijl het concert nog werd opgeluisterd door de medewerking van eenige beroemde zangeressen, die voor deze bijzondere gelegenheid uit de hofstad ontboden waren.

2. Na den afloop van het examen, dat een aanzienlijk publiek met zijne tegenwoordigheid had vereerd, stonden de ijverigste leerlingen op eene rij geschaard, om de behaalde prijzen te ontvangen.

3. Het instinct der dieren openbaart zich in vele hunner handelingen.

4. De beroemde photograaf had verscheidene prachtige photographieën ten toon gesteld.

5. De Oostindische compagnie, die in 1602 werd opgericht, streed gelukkig tegen de Portugeezen en breidde daardoor haar grondgebied meer en meer uit.

6. Aan de academie onderscheidde uw broeder zich van vele zijner medestudenten door een onberispelijk gedrag en eene stalen vlijt.

7. Vier waggons werden bij dat spoorwegongeluk verbrijzeld en vele reizigers vonden den dood.

8. Men heeft eenen volledigen catalogus opgemaakt van de boeken, welke zich in zijne bibliotheek bevinden.

1. Hebt gij gehoord, Mijne Heeren, van het ongeluk, dat dezen morgen heeft plaats gehad? De blindeman, die dagelijks op den hoek van de markt staat, om liefdegaven in te zamelen, is overreden. Uit dit voorval leert men opnieuw, hoe gevaarlijk het is, hulpbehoevende menschen alleen te laten. Ik beweer kortaf, dat het onverantwoordelijk is. Verscheidene uren achtereen had de man reeds op zijn gewoon plaatsje gestaan, toen eensklaps een hollend paard kwam voorbijsnellen. De blinde man, die daarenboven nog zeer slecht ter been is, hoorde eene vreeselijke opschudding en

wilde vooruitloopen; maar op hetzelfde oogenblik vloog het paard hem voorbij en trof hem met de hoeven. Ik zag den ongelukkige achterovervallen. Nog eenmaal richtte hij zich overeind; daarop viel hij weder neer en was oogenblikkelijk een lijk.

2. Kent gij den tuin, die te koop wordt aangeboden? Wanneer gij linksom gaat en daarna eenigen tijd rechtuit wandelt, komt gij, waar gij wezen wilt. Middenin bevindt zich een vijver en achter in den tuin staat een tuinhuisje, dat echter zoo bouwvallig is, dat de gevel dreigt voorover te vallen.

93.

1. De klei-ne raam-pjes van de ar-bei-ders-wo-nin-gen glin-ster-den in de stra-len der op-ko-men-de zon; bloei-en-de hen-nep-ak-kers om-ring-den de zin-de-lij-ke boer-de-rij-en; het ge-hee-le land-schap bood een ver-ruk-ke-lijk ge-zicht aan. Ver-schei-de-ne boe-rin-nen gin-gen stad-waarts, om bo-ter, kaas en hoen-der-ei-ers te ver-koo-pen.

2. De ei-ge-naar van den ti-chel-o-ven be-zit bo-ven-dien ee-ne fa-briek, waar stroo-pa-pier ver-vaar-digd wordt.

3. De luip-aard be-hoort tot het kat-ten-ge-slacht.

4. De mo-le-naar wan-del-de door zij-ne ko-ren-ak-kers en brak van tijd tot tijd ee-ne ko-ren-aar af, om te zien, of het ge-was wel-dra rijp zou zijn.

5. De meel-dra-den der bloe-men be-vat-ten ee-ne meel-ach-ti-ge stof, die men stuif-meel noemt.

6. Wan-neer men u weer wil fop-pen, moet gij maar dap-per mee-la-chen.

7. Of-schoon men het juist an-ders-om zou ver-wach-ten, is de man, die niet op-houdt te po-chen op zij-ne dap-per-heid, de groot-ste laf-aard, dien ik ken.

94.

Hoe vindt gij het feest, dat wij gis-te-ren bij-woon-den? De gas-ten, die het naas-te aan den gast-heer ver-want wa-ren, kre-gen de

bes-te plaat-sen en ont-vin-gen de mee-ste be-wij-zen van zij-ne vrien-de-lijk-heid. Bo-ven-dien heersch-te o-ver-al de groot-ste wan-or-de: de ka-chel was uit-ge-gaan, de stoe-len ston-den or-de-loos door elk-an-der, de gor-dij-nen voor de ven-sters wa-ren hier en daar ge-scheurd, en ik zag som-mi-ge ge-noo-dig-den in stil-te la-chen, ter-wijl zij zei-den, dat de naai-ster hier vol-op werk zou kun-nen vin-den. De klei-ne jon-gen van den gast-heer zat on-der het e-ten te spe-len met de bloem-pjes, die hij uit het bloe-men-mand-je had ge-no-men, en ik hoor-de hem som-tijds met de voe-ten te-gen zijn stoel-tje trom-me-len en zin-gen, ter-wijl an-de-re men-schen in druk ge-sprek wa-ren. Ve-len met mij ver-lang-den ang-stig naar den af-loop van den maal-tijd.

Tweede Afdeeling.

1. Bij het weldoen moet men geene bijoogmerken hebben, maar alleen weldoen om wel te doen.

2. In den ouden tijd werden beroemde mannen na hunnen dood vergood. Lezen wij de oude geschiedenis na, dan zien wij daarin, hoe de Griek Herkules, de Romein Romulus vergoodt.

3. Men moet geen slaafsch navolger zijn van al wat nieuw is; menschen, die alles slaafs navolgen, wat zij zien, kan men verge-lijken met zekere dieren, die bij de jeugd wel bekend zijn.

4. Nero was een der wreedste keizers van Rome: hij dorstte altijd naar bloed. Het hart van den weldenkenden mensch bloedt bij de gedachte aan zooveel wreedheid.

5. Verbeider noemt men in de geschiedenis van ons land den zoon van Margareta van Henegouwen, omdat hij verbeidde of verwachtte, dat de regeering hem persoonlijk zou worden opgedragen.

6. Solon, een Grieksch wijsgeer, hechtte weinig waarde aan aardsche schatten en rijkdommen. Dit ondervond koning Croesus

van Lydië, toen de wijze man hem op zijne reizen bezocht. Ik wed, dat uw onderwijzer u daarvan wel iets verhaalt, als gij er hem om vraagt.

7. Gij wedt om te veel geld. Weet gij wel, dat de buurman van onzen oom, die altijd om zulke groote sommen gelds wedde, zich zelve daardoor heeft benadeeld en verarmd? Al wie zoo onbezonnen met zijn geld omspringt, benadeelt en verarmt zich en maakt zich ongelukkig.

8. Meent gij, dat rijkdom alleen gelukkig maakt? Wat zijn kronen en paleizen vergeleken bij de zaligheden van een tevreden gemoed? Zouden vorsten op hunne tronen altijd tevreden en vergenoegd zijn?

9. Waart gij tegenwoordig bij de onthulling van het standbeeld voor Boerhave, den grooten geneeskundige, die zoo algemeen vermaard was, dat men hem eenen brief toezond met dit opschrift alleen: „Aan Boerhave in Europa?”

10. Radboud, koning der Friezen, had zijnen voet reeds in de doopvont gezet, toen hij zich bezwaard vond door het gezegde van den bisschop, die hem doopen zou. Deze beweerde namelijk, dat de koning na zijnen dood gescheiden zou zijn van zijne heidensche voorvaderen.

11. Op den geboortedag van den ouden man kwamen zijne kinderen en kindskinderen hem geluk wenschen. Hij begreep evenwel weinig van hetgeen zij zeiden, daar hij in zulk eenen verregaanden staat van kindschheid verkeerde, dat hij bijna het gebruik van al zijne vermogens miste.

12. Toen de vriendelijke Lente met hare tooverroede de bosschen en velden aanraakte, tooide zich alles met nieuw groen, en een nieuw leven verspreidde zich door de gansche natuur.

13. Men eischte van den bevelhebber, dat hij de witte vlag zou hijschen, teneinde te onderhandelen over de overgave der vesting; wat men evenwel ook eischte, hij heesch de vlag niet, maar ging voort, zich dapper te verdedigen.

14. In dat rampspoedige jaar heerschte er eene geweldige droogte. De hitte was bijna onverdragelijk. Wanneer de zon des middags op

het felst brandde, zag men eene doodsche stilte en leegte in de straten der stad. Zelfs de arbeider, die aan de zonnehitte gewoon was, verschool zich in zijn woninkje en ontvluchtte de brandende zonnestralen.

15. Ik bracht den nacht door in eene kleine herberg, waarvan de waard, zooals mij verteld werd, zich voor eenigen tijd door ophanging van het leven heeft beroofd. De lichtgeloovige boeren uit den omtrek laten zich wijsmaken, dat de schim van den doode des nachts nog door het huis rondwaart. Waart gij ook bijgeloovig genoeg, daaraan geloof te hechten? Ik dacht er niet eens aan: het was mij veel waard, den nacht op eene zachte legerstede door te brengen, en ik sliep rustig tot den morgen.

16. Vele spreekwoorden in onze taal zijn aan het zeewezen ontleend; zoo ook de uitdrukkingen: een oog in 't zeil houden, — als het tij verloopt, verzet men de bakens, — tusschen de klippen doorzeilen, — en meer andere.

17. Mijn broeder heeft gisteren geloot en ongelukkig een laag nummer getrokken. Toen mijn vader voor twee jaar voor mijnen anderen broeder lootte, was hij even ongelukkig. Als ik loot, zal ik trachten beter op te passen. Ik houd niet van den soldatenstand. Houdt gij ook niet meer van de werktuigen des vredes dan van kruit en lood?

18. Lang reeds had Columbus op zee rondgezworven en nog was zijn doel niet bereikt. Steeds putte hij nieuwen moed uit de overtuiging, dat hij geene hersenschimmen najaagde. Zijn scheepsvolk had hem met den dood bedreigd. Daar schudt opeens het geroep van: „land, land!” — hem uit den slaap. Voor zijne oogen breidt zich een prachtig landschap uit. Met verrukking wendt hij den blik naar het onbekende paradijs. Eene boot wordt uitgezet. Columbus landt, knielt neder en zendt een vurig dankgebed ten hemel.

19. De vrek stapelt schatten op schatten; niet om daarmede de wereld eene weldaad te bewijzen, maar alleen om ze te bezitten. Indien hij ze goed besteedde, zou niemand ze hem misgunnen; indien zijn zilver en zijn goud niet in zijne kisten verroestte,

zou zijn arme medemensch leniging kunnen vinden in smart en ellende.

20 Filips de Tweede, koning van Spanje, bemande zijne overwinnelijke vloot met een aanzienlijk getal soldaten en matrozen. Verscheidene schepen strandden op de kusten van Schotland en Ierland; een groot gedeelte der bemanning kwam om, zoodat de koning door zijn gansche land het rouwdragen verbood, om niet bijna alle familiën in rouwgewaad gekleed te zien.

21. Evenals het vuur het ijzer staalt, zoo hardt de nood het hart des menschen. Wat ons in gewone omstandigheden hard en zwaar valt, wordt licht, wanneer buitengewone voorvallen ons gemoed gestaald, onzen moed verhoogd hebben. Menigeen, dien men tot geene dappere daden in staat achtte, wordt een held in de ure des gevaars. Moet men zich niet verwonderen over zoovele blijken van onverschrokkenheid, die betrekkelijk zwakke personen in moeilijke omstandigheden hebben ten toon gespreid?

22. De zon blakert bloem en kruid; mensch en dier heeft zich in de koele schaduw ter ruste begeven; alles ziet er verschrompeld, verdord uit. Ik wist niet, dat er op zulk eene groote breedte nog zulke heete zomers konden heerschen.

23. Opgejaagd, vervolgd, aan alle kanten omsingeld, zag de arme man geene uitkomst meer. Hij stond aan den oever der rivier, besluiteloos, wat te doen. De rivier was pas ontdooid en het ijs kruide. Plotseling nam hij een besluit: hij sprong op de schots, die zich het dichtst nabij den oever bevond, en springende van schots tot schots, bereikte hij gelukkig de overzijde.

24. Eenige geleerden trachtten eens te ontdekken, of het water kon samengedrukt worden. Zij bedienden zich daartoe van eenen gouden bal, die met water was gevuld. De bal werd lang gehamerd. Eindelijk zweette het water door de poriën van den bal heen, zoodat men wel bewezen had, dat het goud poreus, maar niet, dat het water samendrukbaar was.

25. De brand werd met veel inspanning gebluscht; toen wij kwartier voor achten op de plaats des onheils aankwamen, stond het geheele gebouw nog in lichtelaaie vlam. De bewoners achtten zich gelukkig, dat zij er het leven nog afbrachten.

26. Hoovaardige menschen worden zelden bemind; de nederigheid is het schoonste sieraad van jong en oud. „Hoogmoed komt voor den val”, zegt een welbekend spreekwoord.

27. De koningin verpandde hare juweelen, om haren gemaal in zijnen nood onderstand in geld te doen toekomen. De ongelukkige vorstin had reeds vroeg leeren kennen, wat het beduidt, van al zijne vrienden verlaten te worden. Hare ijverigste vrienden in den voorspoed wendden zich van haar af, toen de tijd der beproeving genaderd was. Het koningschap is niet altijd eene waardigheid, die onverdeeld geluk oplevert. Hoe smartelijk moest het den vorst vallen, toen de geheele ridderschap, die hij met gunsten overladen had, zich tegen hem keerde!

28. Een waterdruppel, in zijne gewone grootte beschouwd, levert weinig bijzonders op; maar wanneer men denzelfden druppel onder den microscoop beschouwt, ontdekt men eene gansche wereld van levende wezens, die ons evenals al het geschapene de grootheid van den Schepper verkondigen.

29. Gedurende de Beeldstormerij, die in verscheidene plaatsen van ons vaderland woedde, werden er in de fraaiste kerken beelden stuk gehouwen, die door de beroemdste kunstenaars gebeeldhouwd waren.

30. Gods goedheid is grenzenloos; want Hij laat Zijne zon opgaan over rechtvaardigen en goddeloozen; Hij zendt Zijnen regen neder op deugdzamen en boozen.

31. Een rijk man schreef in zijn testament: „Ik vermaak mijne fortuin aan mijnen oudsten neef niet: zijn broeder heeft mij zulke groote diensten bewezen; hij alleen zal daarom mijn erfgenaam zijn.” Zoudt gij dit testament ten voordeele van den oudsten neef kunnen uitleggen door verplaatsing van een zinteeken?

32. Nieuw-York, oudtijds Nieuw-Amsterdam geheeten, was oorspronkelijk eene volkplanting der Nederlanders, maar werd in 1664 door de Engelschen bemachtigd.

33. Gedurende den oorlog, dien Oostenrijk in achttienhonderd negen en vijftig tegen Frankrijk en Italië voerde, behield het Fransch-Italiaansche leger in de meeste veldslagen de overhand.

34. De sterrenwichelarij, waarmede in vroegeren tijd velen zich bezighielden, heeft aanleiding gegeven tot de beoefening der sterrenkunde, eene even aangename als nuttige wetenschap.

35. De Egyptenaren hecchten groote waarde aan de eer, den dooden bewezen. Als een Egyptenaar overleed, werd zijn lichaam gebalsemd en zoo voor bederf bewaard. Toevertrouwd aan bepaalde personen, werd het lijk, dat te voren eene bijzondere bereiding had ondergaan, in daartoe ingerichte gebouwen in windsels van lijnwaad gewikkeld.

36. De gele koorts heeft in Nieuw-Orleans met hevigheid gewoed en woedt nog op sommige punten der Vereenigde-Statën.

37. Maandag laatstleden strandde op de hoogte van Ameland de brik „koning Oscar”, met eene lading Noordsche delen naar Alkmaar bestemd.

38. Advertentie. Wordt te koop gepresenteerd een modern betimmerd huis, gelegen op goeden stand, dat aanvaard kan worden den eersten Mei.

39. Reeds eeuwen lang strijden de Nederlanders eenen onaf gebroken strijd tegen de zee. De grond van hun land, die dunne aardkorst, die op de wateren schijnt te drijven, blijft steeds bedreigd door de geduchte beroering van den oceaan; maar de Nederlanders zijn altijd op hunnen post, om het monster te breidelen.

40. De gemeenteraad vergadert Woensdag e. k. te één uur; gisteren is hij ook geruimen tijd vergaderd geweest en heeft wijd en breed beraadslaagd over den verkoop van grond, die volgens het ingediend plan van den gemeente-architect zal worden opgehoofd, bebouwd en bestraat. De gemeente aanvaardt den grond, zoodra de koop gesloten en goedgekeurd zal zijn door Gedeputeerde-Statën.

41. Bij de vermenigvuldiging kan de bewerking soms zeer vereenvoudigd worden. Gesteld, een getal wordt met vijftwintig vermenigvuldigd. Men vermenigvuldigt het eerst met honderd; daarna wordt het door vier gedeeld. Of wel: gij deelt het eerst door vier en voegt er vervolgens twee nullen achter. Als gij zoo handelt, vereenvoudigt gij uwe bewerking vrij wat.

Spiegel's grafschrift op Coornhert.

42. Hier rust, wiens lust en vreugd was deugd en 't waar, hoe zwaar 't ook viel. Nog sticht zijn dicht-gescrijft. Maar 't lijft, hier bleeft 't; God heeft de ziel.

43. De boeren van het Noorderland
 Hebben tien vingers, aan elke hand
 Vijf, en twintig aan handen en voeten.
 Zeg eens, hoe wij dit lezen moeten?

44. Hun enkel, die bij 't onderwijzen
 Naar boven, niet naar onder wijzen,
 Komt eene plaats toe onder wijzen.

45. De zomerhitte brandt en gloeit,
 Ofschoon 't al avond wordt:
 Wat is er menig blad verschroeid
 En menig bloem verdord.

Maar koelte en rust daalt met den nacht
 Op alle velden neer:
 Gij gaaft ze aan al, wat naar u smacht;
 Ai, geeft ze ook ons, o Heer!

(Heye).

46. 's Konings lijfwacht bestookte de muiters ter rechterzijde, de gewapende burgerwacht tastte hen in de linkerzijde aan; maar met hunne zeisen en met de kolven hunner musketten boden de boeren aan de koninklijke ruiters als oudgedienden het hoofd.

47. De zeemacht en de landmacht hadden eene genoegzame sterkte bereikt, om eenen vijandelijken inval te kunnen afweren; maar wat baatte dit, zoo men niet de zekerheid had, dat op zee-macht en leger volkomen kon worden vertrouwd.

48. De algemeene opgewondenheid des volks werd verhoogd door een voorval, dat, schoon bloot toevallig, nochtans niet zonder grond aan 's konings trouweloosheid werd geweten.

49. Er waren twee middelen, waardoor Haarlem ontzet kon worden: sneed men den vijand allen toevoer af, dan werd hij genoodzaakt het beleg op te breken. Ook kon hij gewapenderhand besprongen en met geweld verjaagd worden. Niets liet men onbeproefd om tot eene zoo gewenschte uitkomst te geraken.

50. De machines zijn de slaven der negentiende eeuw, en naarmate hare verscheidenheid en haar aantal toenemen, naarmate zij meer bij alle takken van nijverheid, die voortdurende en zware krachtsinspanning vereischen, in gebruik gesteld worden, zullen ook de arbeidende standen van het moeilijkste en geestdoodendste gedeelte hunner taak bevrijd worden.

51. Dit land bood den kolonist de beste vooruitzichten aan; maar men vergete de talloze bezwaren niet, die hem wachtten op eenen bodem, met eeuwenheugend woud heinde en ver bezet, waar iedere plek op de natuur moest worden veroverd, waar de met moeite gewonnen oogst, nu eens door regenvloeden werd weggespoeld, dan weer door myriaden van mieren verteerd of door geheele troepen apen en stekelvarkens vernield.

52. Ofschoon het regel is, dat de planten met hare wortels in de aarde zijn bevestigd en zich daaruit het voedsel toeëigenen, zoo vindt men er toch ook, die nimmer met den grond in aanraking komen, en voor haar onderhoud andere wezens, hetzij uit het planten-, hetzij uit het dierenrijk noodig hebben. Men duidt ze aan met den naam woekerplanten.

Derde afdeeling.

1.

BRUSSEL IN DE VEERTIENDE EEUW.

Het toenmalige Brussel, al mocht het zich zelfs van verre niet op eene lijn scharen met Gent of Dordrecht, met Keulen of Mainz, heette toch reeds eene rijke en trotsche stad: het middelpunt, de kroon en de bloem van het schoone, bloeiende, rijke Brabantsche land. Het oude hertogelijke slot zag men tronen op eenen tamelijk hoogen heuvel, den zoogenaamden Coudenberg, vanwaar men de geheele stad kon overzien, die zich op en langs de heuvels en steile hellingen uitbreidde tot aan de moerassige en zandige oevers van de rivier de Senne. De vorstelijke burcht was hecht en welgebouwd: hij prijkte met statige, ruime hallen en zalen, met rijk beschilderde vensters, met eene menigte oude torens, torentjes en balkons. In de onmiddellijke nabijheid van den burcht verhieven zich de oude, eerwaardige boomen van een lommerrijk park, waarin herten en reeën rondzwierven en op welks breede vijvers in den herfst wilde zwanen plachten neer te strijken. Was het hier, aan deze zijde van het slot, rustig en stil, aan de andere zijde heerschte immer drukte en beweging: daar wemelde het steeds van paarden en wagens, van voetknechten, pages en ridders. Daar was het met steenen geplaveide en in het rond met steenen palen afgezette slotplein, dat een deel van de berghelling omvatte. De huizen van Brussel waren doorgaans klein en meerendeels van hout opgebouwd. Zelfs als men ze, korten tijd daarna, van steen vervaardigt, behouden ze nog lang het voorkomen van onaanzienlijke houten woningen.

2.

Vervolg.

Boven de donkere, verwarde huizenmassa's verhieven zich slechts de kerken en kloosters, de openbare gebouwen der stad, en hier en daar ook eene adellijke huizinge met hoogen gevel en sterken toren.

Twee straten, reeds toen ter tijde geplaveid, liepen van den slotheuvel vrij steil naar beneden, naar de stad. De eene wendde zich weldra rechts en leidde naar de prachtige Sint-Gudulakerk, die zich in al den eenvoud van haren edelen bouwstijl hoog boven de belendende huizen verhief. De andere straat liep bijna in eene rechte lijn, eene menigte zijstraten en stegen in zich opnemend, tot aan het hart, het middelpunt der burgerlijke stad, de markt. Daar prijkten aan de eene zijde het trotsche stadhuis, aan de andere de vleesch- en brood-hallen; verder zag men hier de welbekende, deels rijk versierde gildehuizen, meestal tevens tot herbergen bestemd.

Tusschen het hertogelijk slot en de Gudulakerk, en verder ter linker- en ter rechterzijde van deze, lag de voorname wijk, door de geestelijkheid en den adel bewoond. Zij hield zich zoo dicht mogelijk tegen en om den slotberg gelegerd en bevatte verscheidene adellijke huizingen, die deels het eigendom waren van aanzienlijke familiën, deels ook van landedellieden. In deze adellijke bovenstad begonnen reeds toenmaals Fransche taal en zeden vasten voet te winnen; en toen, weinig tijds later de Fransche hofhouding der Bourgondische vorsten naar Brussel verlegd werd, en daarmede ook Fransche pronkzucht in Brabant's hoofdstad heerschappij verwierf, toen werd welhaast de oud-vaderlandsche gezindheid door vreemden smaak, door vreemde ziens-, denk- en levenswijze verdrongen.

ODYSSEUS BIJ DE CYCLOPEN.

Na eenige dagen onvermoeid voortgeroeid te hebben, landden wij eindelijk op een klein, met dichte bosschen begroeid eiland, door geen menschelijk wezen bewoond. Wilde geiten doorkruisten in ontelbare kudden de vlakten. Wij doorwaadden verscheidene beken, die de felle hitte bijna had doen uitdrogen, en maakten jacht op deze dieren. Zoo voorzagen wij ons ruimschoots van levensmiddelen. Door spijs en drank verkwikt en gelaafd, gesterkt door eenen korten slaap, vatten wij de roeispanten weder op en wendden den steven naar een niet ver verwijderd grooter eiland, dat zich aan onze blikken had vertoond. Tot op geringen afstand genaderd, hoorden wij de stemmen van menschen en zagen wij op de heuvels talrijke kudden weiden. Daar heerschte het beroemde reuzenvolk der Cyclopen, een ruw en woest geslacht, zonder akkerbouw, onbekend met nijverheid en kunst, zonder maatschappelijke instellingen.

Wij trachtten te landen. Toen wij geland waren, verborg ik mijn schip voorzichtig in eene kleine bocht en trad met mijne gezellen behoedzaam voort. Spoedig ontwaarde ik eene verbazend groote spelonk, omringd door eenen wal van ontzettend zware steenen, beschaduwd door eene rij hooge dennen en eikeboomen. Dat was de woning van den vreeselijksten aller reuzen, waarin hij des nachts met al zijne geiten en schapen huisde; want zijne eenige bezigheid bestond in het weiden zijner kudden. Hij heette Polyphemos en had evenals alle Cyclopen in 't voorhoofd slechts één oog, dat evenwel vervaarlijk groot was. In zijne armen lag eene kracht, die in staat was rotsen te verzetten en granietblokken als keisteentjes in de lucht te slingeren. Eenzaam doolde hij op de bergen rond, en alle andere Cyclopen meden hem; want hij was ruw en zon op niets anders dan op dood en verderf.

P R O M E T H E U S.

Zeus, — zoo luidt de sage, — die de menschen haatte en die als een kortzichtig despoot hunne ongehoorzaamheid duchtte, als zij eens, tot de ontdekking van hunne eigene kracht geraakt, die kracht aanwendden, had gemeend ze in eene eeuwige onmondigheid te moeten houden.

Daarom had hij de menschen onwetend gelaten ten opzichte van het gebruik van het vuur. Zoo hadden zij in den beginne, ruw en wild, geleefd gelijk de dieren des velds. Ze hadden noch kunnen komen tot de ontdekking van vele gemakken des levens, noch tot de beoefening van nuttige kunsten, waartoe het gebruik van 't vuur een noodzakelijk vereischte is. Dat verdroot Prometheus, eenen halfgod uit den alouden stam der Titans, en uit zuivere liefde tot de hulpbehoevende stervelingen, verstoutte hij zich, den goden het vuur te ontrooven. Hij stal eene vonk van het hemelsche zonnevuur en verborg die in eenen rieten koker. Zoo kwamen de menschen in het bezit van de kostelijke gave, die ze zich zorgvuldig hoedden, weer te verliezen. Door die hemelsche vonk ontbrandde ook het licht in hunne ziel; de krachten des geestes, die totnu toe hadden gesluimerd, werden wakker geschud, ruwheid en dierlijkheid in beschaving en ontwikkeling veranderd.

Maar Zeus, in toorn ontgloeid, zond zijnen hinkenden zoon Hephaestos met zijne helpers, om Prometheus te grijpen en hem aan de steile helling van eene rots van den Caucasus te ketenen. Daar hing de ongelukkige langen tijd, zonder te sterven, bevochtigd door regen en dauw, verbrand door de stralen der zon. En tot overmaat van smart kwam dag aan dag de adelaar van Zeus hem door de geopende zijde aan de lever pikken, die iederen nacht weer aanwies en den volgenden morgen den vogel nieuw voedsel voor zijne vraatzucht aanbood.

DE STICHTING VAN ROME.

Na Troje's verwoesting vluchtte Aeneas met de zijnen naar Italië en landde aan den Tibermond in het landschap Latium. Daar stichtte Ascanias, Aeneas' zoon, de stad Alba Longa, welke spoedig de hoofdstad werd van een klein rijk, waaruit het trotsche, wereldbeheerschende Rome ontstond.

Driehonderd zestig jaar reeds hadden in Alba Longa koningen geregeerd. Toen overleed Prokas en liet twee zoons na, Numitor en Amulius. De oudste, Numitor, was goedhartig en zachtaardig; de jongste, Amulius, eierzuchtig en wreed; hij stootte zijnen broeder van den troon. De dochter van Numitor, Rhea Sylvia, kreeg twee zoons, Romulus en Remus. Haar oom, zeer ontsteld, gebood, dat de moeder werd gekerkerd. De knapen moesten in den Tiber worden verdrinken. De koninklijke dienaren leiden de tweelingen in een mandje en zetten dat aan den oever der rivier neder; maar dewijl de Tiber uit zijne oevers was getreden, werd het mandje niet meegevoerd, maar bleef op het droge. De kinderen waren gered. Eene wolvin kwam bij den vloed om haren dorst te lesschen, ontwaarde de knapen en begon ze te zoogen. Dit wonder zag Faustus, 's konings herder. Hij erbarmde zich over de kinderen en bracht ze bij zijne vrouw, die ze als eene moeder verpleegde en opvoedde.

Toen ze opgegroeid waren, werd bij eenen twist, dien de knapen kregen met de herders van Numitor, Remus gevat en voor Numitor geleid. Dezen stond de edele houding van den jongen aan; hij deed onderzoek naar zijne afkomst en raadde weldra alles. Zijne vreugde was grenzenloos. De kleinkinderen traden nu op als wrekers van hunnen grootvader. Tot belooning kregen zij vergunning eene plek gronds te bezetten, waarop ze weldra eene stad stichtten. Romulus bespande eenen ploeg met twee witte runderen, trok daarmede den Palatijnschen heuvel rond, maakte eene diepe voor en liet daarnaast eenen aarden wal opwerpen. Waar later eene poort zou verrijzen, werd de ploeg opgeheven. Dat was de oorsprong van Rome.

DE ALPENJAGER.

De man, die over de najaarsstoppels onzer vlakke landen zwerft, en tegen de vreesachtige hazen strijdt of de schichtige patrijfs vervolgt, had mij nooit belang ingeboezemd.

Doch in den bergjager vond ik den echten telg terug van de hooggevierde helden, wier namen in de oude gedenkrollen van bijna alle volken uitblinken, en die zich door moed en beleid boven anderen onderscheidden. Dien man achtte ik mijne hulde waardig; in hem erkende ik die lichaamskracht, welke zich met het wilde gedierte durft meten; dien moed, die overvloedt door gevoel van macht; dat geduld, nooit vermoeid door langdurige teleurstelling, onbezweken in volharding; dat hoofd, nooit duizelend boven afgronden; dat scherpe oog, dat ziet, waar anderen niet zien; dien arm, welke onbewegelijk de aangelegde buks houdt, gelijk eens den zwaren boog.

Op het hooggebergte vindt men den koning der vogelen, den arend. Daar ontwaart men zijn nest, gebouwd tusschen twee spitsen, kunsteloos, vervaardigd van takken en twijgen, over elkander gelegd.

Op ongelooflijk verren afstand bespiedt zijn fonkelend oog den buit. Gemzen en gevogelte maken zijn dagelijksch voedsel uit. De spitsen zijner klauwen slaat hij in den rug zijner prooi. Zijne oppermacht erkent de geheele vogelenwereld; verstijfd van schrik zijn dadelijk op het gezicht van den roover allen, die hem duchten.

DE VOS.

De vos is wereldberoemd door zijne list, en die roem is ten deele verdiend. Wat de wolf verricht door geweld, bereikt de vos door sluwheid. Hij houdt zijn verblijf op den zoom der bosschen,

in de nabijheid der dorpen; hij let op het hanengekraai en het gekakel der hennen. Hij wacht bedaard zijnen tijd af, treedt behoedzaam nader, en zelden lijden zijne pogingen schipbreuk. Kan hij eene omheinde ruimte binnensluipen, dan verspilt hij geen oogenblik: hij richt er een hevig bloedbad aan in het kippenhok, doodt alles en redt zich vervolgens zoo snel mogelijk, zijne prooi meenemende, die hij onder het mos verbergt of in zijn hol aan aller oogen onttrekt. Eenige oogenblikken later spoedt hij zich om een ander slachtoffer te halen, dat hij eveneens verstoppt, maar op eene andere plaats. Dit herhaalt hij zoolang. tot het daglicht of eenige beweging in huis hem verwittigt, dat het tijd is zich uit de voeten te maken.

De zintuigen van den vos zijn even sterk ontwikkeld als die van den wolf. Zijn reuk wordt nog fijner geacht. De wolf laat slechts een afgrijselijk gehuil hooren, de vos keft en blaft. Vooral in den winter, als de aarde met een sneeuwkleed overspreid, het water met eene ijskorst bevloerd is, laat hij zijne stem hooren. In den zomer daarentegen is hij bijna stom. Dan ruit hij. Zijn vleesch is beter dan dat van den wolf; in den herfst voedt de hond, soms zelfs de mensch zich er mee, vooral als de vos zich gemest heeft met druiven. Zijne huid geeft goede pelzen. Hij slaapt vast: men nadert hem licht, zonder hem te wekken.

8.

DE EERSTE KRUISTOCHT.

Te midden der algemeene ontroering had de keizer van het Byzantijnsche Rijk, bedreigd door de Turken, gezanten aan den paus afgevaardigd, om de hulp van het Westen in te roepen. Kort vóór dat gezantschap had hij den vorsten van het avondland brieven gestuurd, waarin hij hun op bedroefden toon de veroveringen der Turken in Klein-Azië meldde. Deze wilde horde, die in den roes der overwinning de menscheijkheid had beleedigd, woedde reeds voor de poorten van Byzantium, en zoo niet alle christen-

natiën te hulp spoedden, zou de stad van Constantijn onder hare afgrijselijke heerschappij vallen.

Om tegemoet te komen aan de smeeingen van den keizer, belegt de paus nu een concilie, dat, te Piacenza vergaderd, beraadslagen zal over de aangelegenheden van het Oosten. De prediking van Peter den kluisenaar had de gemoederen zoo zeer voorbereid, dat meer dan tweehonderd bisschoppen en aartsbisschoppen, vier duizend geestelijken en dertig duizend leeken aan de uitnoodiging van den Heiligen Stoel voldeden. Toch bereikte de vergadering het doel niet, beoogd door hen, die haar voorbereidden. De paus hield daarop een tweede concilie te Clermont in Auvergne. Dit was noch minder talrijk, noch minder schitterend dan dat te Piacenza. Met moeite omvatte de stad binnen hare muren al de vorsten, afgezanten en prelaten, verzameld op de roepstem des pausen. Deze hield eene schitterende rede, die aller gemoed, in geestdrift ontgloeid, den luiden kreet ontlokte: „God wil het!” — „God wil het,” luidde de algemeene roep. Allen ontblootten zich het hoofd en hechtten zich kruisen op de schouders. De Heilige krijg zou weldra door duizenden worden gevoerd.

9.

STORM OP ZEE.

De storm barstte weer los, woedender dan ooit. Huizenhoog verhieven zich de steigerende golven en droegen het schip op de schuimende toppen, om het daarna weer in den afgrond neer te bonzen. Hoe klein scheen het brooze vaarttuig, als de machtige baren, een forsch gewelf vormend, zich ver boven de masten verhieven en hare toppen in schuim uiteenspatten. De zon scheen helder en den verbaasden schepelingen behaagde het grootsche schouwspel zoo zeer, dat ieder gevoel van gevaar verdween. De kapitein vermoedde slechts, waar zij waren. Uit zijne voortgezette waarnemingen verbeeldde hij zich te kunnen opmaken, dat zij reeds eenen ganschen dag voor den mond der Elbe hadden gedobberd.

Opeens ontwaart men een vreemd schip. Nu eens verrijst het dansend op de golven, terwijl zijzelfen in den afgrond zweven, dan weer blikken zij van den top eener golf in de diepte op het schip neer, dat her- en derwaarts geslingerd, aan duizend gevaren is bloot gesteld. Plotseling voert een windstoot de beide schepen zeer dicht tot elkander. Door den kapitein gepraaid, antwoordt het vreemde schip, dat men zich voor den mond der Elbe bevindt, wat de scheepsbevelhebber, zooals wij vermeldden, ook reeds vermoed had. Slechts een oogenblik had dit samenzijn geduurd. Heviger steeds woedde de storm, nieuwe watermassa's kwamen aangespoed en scheidden weldra de beide schepen.

10.

DE ARABIËREN.

Reeds in de tijden der onwetendheid, — zoo heeten de Arabieren hunne oudere geschiedenis, — verbreidden zij zich ten noorden van hun schiereiland en stichtten in Irak en Syrië kleine rijken. Stammen van hen waren in Egypte gezeteld, de gansche Afrikaansche kust scheen hun erfdeel. Van 't overige Azië was hun schiereiland door de woestijn gescheiden en daarmede den veroveraars de weg versperd. Zij bleven vrij en trotsch op hunne afkomst, op hunnen moed, op hunne onvermengde taal. Daarbij vormden zij het middelpunt van den zuidelijken en oostelijken handel. Reeds vroeg ontstond op de kusten eenige beschaving. Men hoede zich wel, de bewoners dier kustlanden voor ruwe barbaren te houden. Veelvuldig was hunne aanraking met andere natiën. Op hun schiereiland Sinaï werd den Hebreëen de wet gegeven. Deze laatsten hadden bijna altijd onder hen gewoond. Zoodra er Christen-secten ontstonden, die elkander onderling haatten en vervolgden, wendden ook Christenen hunne schreden naar Arabië. Hoe kon het anders, dan dat door de vermenging van Joodsche, Christelijke en eigene

denkbeelden onder zulk een volk ter rechter tijd een nieuw leven werd gewekt en gevoed, dat door handel, krijgstochten en geschriften zich verbreedde over den aardbodem. De geurige struik, op Arabië's dorren bodem ontsproten en geteeld, wordt dus een zeer natuurlijk wonder, zoodra slechts de man verschijnt, die ze tot bloei weet te brengen.

11.

ARNOLD VAN WINKELRIED.

Leopold, Oostenrijk's hertog, bereidde zich voor, om de Eedgenooten te straffen voor alles, wat zij tegen hem en zijn huis hadden misdaan. Talrijk was de macht, door hem verzameld, uitgelezen de ridderschaar, die zich met hem ten strijde rustte. Reeds was hij door Aargau tot Sempach voortgesneld; daar ontmoette hem de banier der Eedgenooten. Zonder dat hij zijne voetknechten afwachtte, meldde hij zijnen ridders, dat hij er aan hechtte, hier den strijd te beginnen; hier, waar het gebergte niet mede streed voor zijne zonen. De ridders stegen van hunne rossen. Zij vormden de gelederen en sloten zich zoo dicht aaneen, dat het geheel naar eenen muur geleek.

De Zwitsers wierpen zich op de knieën, om te bidden tot den Heer der heirscharen. Daarna stortten zij zich op den vijand. Onmogelijk was het dezen te lijf te komen. De Zwitsers stuitten af op de scherpe lansspitsen van den dichtgesloten muur der ridders. Bij den aanval, telkens herhaald, zonk menig dappere doorboord ter aarde. Daar verhief zich eene stem: „Ik zal baan maken voor de vrijheid! Getrouwe en geliefde Eedgenooten, behoedt mijne vrouw en mijn kind!”

En nu, de beide armen wijd uitgebreid, omvatte hij zooveel speren, als hij kon, plantte de spitsen in zijne borst, en zonk, ze stervend nog vast omklemd houdend, ter neder.

Het was Arnold van Winkelried.

12.

LEONIDAS EN ZIJNE SPARTANEN.

Nog toefde Xerxes met den aanval. Hij kon zich niet verbeelden, dat een handvol menschen werkelijk tegenstand bood. Hij liet den Grieken nog vier dagen bedenktijd; wellicht vloten ze dan van zelf. Daarop liet hij zijne Perzen stormloopen op de bergëngte. Hier stonden de Grieken, dicht aaneengesloten, man aan man; in de linkerhand de schilden, die als een ijzeren muur voor het leger sloten en waarop de pijlen der barbaren kletterend afstootten; met de rechterhand hunne lange lansen omklemd. Schaar op schaar stormde nader en trachtte door het woud van speren heen te breken: het baatte niet, vruchteloos was hun onstuimige moed. Xerxes liet nu zijne dappersten, de onsterfelijke schaar, voorwaarts rukken. Ook zij vielen; geen Pers durfde nog eenen aanval wagen. Wellicht ware zijne gansche krijgsmacht omgekomen, had niet een verrader den Perzischen veldheer eenen geheimen weg over het gebergte gewezen.

Nu tastte deze de verradene Grieken in den rug aan. Ze hadden eenen onvermijdelijken dood voor oogen. Toch trachtten ze hun leven duur te verkoopen. Woedend stortten ze zich op de Perzen, die als gras onder de zeis des maaiers vielen. Van de driehonderd Spartanen stierven allen den heldendood op één na. Deze, Aristodemus genaamd, vlood naar Sparta, waar hij evenwel door ieder eerloos werd verklaard. Dien smaad duldde hij niet lang. Hij ontvluchtte de stad en speedde zich naar Plataea, waar hij den veldslag bijwoonde en zich zoo dapper kweet, dat zijne landgenooten met hem verzoend werden.

Op de plaats, waar Leonidas gevallen was, richtten de Spartanen eene zuil op met het opschrift:

„Wandelaar, verkond aan Sparta, dat wij gevallen zijn, zooals de wet ons gebod.”

INNEMING DER BASTILLE.

Vroeg in den morgen reeds meldde men den commandant der Bastille, Launay, dat hij de gehate kanonnen, welker gezicht het volk slechts verbitterde en opwond, moest laten wegnemen, wat ook geschiedde. Toch nam de menschenmassa, tot dulle woede geprikkeld, meer en meer toe. Kanonnen werden aangesleept. Met verbazende koenheid werd de aanval voorbereid. Een gelukkig schot had weldra de keten der ophaalbrug verbrijzeld: ze viel neer. Zoo kwamen de bestormers op het eerste binnenplein en richtten van daar hun geschut op de muren. Hun aantal was reeds zeer gedund; ze hadden meer dan tachtig man aan dooden, even zooveel aan gekwetsten verloren, maar noch hunnen moed, noch hunnen ijver. Toen Launay den storm zag aankomen, bereidde hij alles voor, om de vesting in de lucht te laten springen; een zijner onder-officieren weerhield hem met geweld.

Men stak de witte vlag uit, om te beduiden, dat men wilde capituleeren, en Launay schreef de woorden: „Wij hebben twintig centenaars kruut; wij laten het slot in de lucht springen, als gij de capitulatie, door ons verlangd, niet aanvaardt. Men hield het papier door eene opening van de tweede nog opgetrokken ophaalbrug. Een der bestormers wist het machtig te worden langs eene plank, over de gracht gelegd. Nog werd er onderhandeld, toen de invaliden, die de bezetting uitmaakten, de ophaalbrug lieten vallen. Met den kreet: „de Bastille geeft zich over, de bezetting heeft gecapituleerd,” stortte het grauw de poort binnen.

Na een paar dagen werd onder trompetgeschal aan geheel Parijs verkondigd, dat tot de slechting der Bastille op het stadhuis was besloten.

DE LONDENSCH KOFFIEHUIZEN IN DE 17^e EEUW.

De eerste dezer inrichtingen werd geopend in den tijd van het gemeenebest door eenen Levantschen handelaar, die bij de Mahomedanen eenigen smaak voor hunnen lievelingsdrank had opgedaan. Het gebruik werd langzamerhand algemeen. Elk lid der hogere en der middelklasse ging dagelijks naar zijn koffiehuis, om het nieuws te hooren en te bespreken. Ieder koffiehuis bezat een of meer redenaars, wier welsprekendheid door de menigte met bewondering werd aangehoord en die al spoedig werden, wat men de dagbladschrijvers van onzen tijd genoemd heeft: een vierde rijksstand. Het hof had deze toenemende macht in den staat sedert lang met bezorgdheid aanschouwd. Het had zelfs eenmaal beproefd de koffiehuisen te sluiten. Doch lieden van alle partijen misten zoo zeer hunne gewone plaatsen van bijeenkomst, dat een algemeen gemor zich luider en luider deed hooren en het verbod door het gouvernement niet werd gehandhaafd. Vreemdelingen maakten de opmerking, dat het koffiehuis het eigenaardige was, waardoor Londen zich onderscheidde van andere steden. Elke stand, elk beroep, elke schakeering van godsdienstige en staatkundige gezindheid, hadden hun eigen koffiehuis. Men vond huizen, waar modegekken bijeenkwamen, het hoofd omgolfd door zwarte of vlassige pruiken; — huizen, waar de voornaamste geneesheeren konden geraadpleegd worden. Er waren puriteinsche koffiehuisen, waar geen vloek gehoord werd; joodsche koffiehuisen, waar geldwisselaars van Venetië en van Amsterdam elkander begroetten. Ook vond men er een, aan fraaie letteren gewijd. Daar was het gewoel het bontst. Onder geen dak was eene zoo groote verscheidenheid van personen te zien: graven met ster en kouseband, geestelijken met priesterrokken en beffen, brooddronken studenten, opgeschoten jongens van de hoogeschoolen, vertalers en samenflansers van boeken, in versleten duffels.

BELEG VAN HAARLEM (1573).

Er werd bij de belegerden eene rustelooze werkzaamheid gevorderd, om de bressen te dichten, de muren te herstellen, 's vijands mijnen te bestoken; en evenwel bepaalden zij zich niet tot het afweren der aanvallen tegen hen gericht. Wijselijk begrepen zij, dat de beste wijze van zich te verdedigen niet zelden gelegen is in den vijand aan te vallen. Niet minder dan eenenveertig uitvallen zijn er gedurende het beleg door de belegerden beproefd. Nu eens hadden deze uitvallen ten doel om verwachten toevoer binnen te halen, dan weder, om de werken van de belegeraars te vernielen, de kwartieren in brand te steken, of de schansen te veroveren. Een dezer, Rustenburg genaamd, werd stormenderhand genomen en sedert bezet gehouden, ofschoon de Spanjaarden driemaal gepoogd hebben, de verloren schans met geweld weder te bemachtigen. Deze uitvallen zag men bijna alle met den gunstigsten uitslag bekroond.

De waakzaamheid van de verdedigers der wallen liet den vijand zelden rust in zijne schansen en loopgraven. Uit haakbus en doelroer schoten zij met zooveel juistheid, dat er zich niet licht ongestraft een hoofd boven de Spaansche borstweringen vertoonen kon. Bijzonder onderscheidde zich hierin de achttienjarige schuttervaandrig, Pieter Dirkszoon Hasselaar, die meestal zijnen maaltijd deed op de wallen, waar zijne moeder gewoon was, hem met zijne spijs het noodige kruit en lood te brengen.

EENE SCHULD, BETAALD ZONDER GELD.

Een Engelsch tooneelspeler, Haines genaamd, vermaard om zijne grappen, werd op zekeren morgen door twee deurwaarders naar de gevangenis geleid. Hij had eene schuld van twintig pond

niet betaald. Daar reed op eens de Bisschop van Ely hem voorbij. „Mijnheeren,” zoo wendde onze acteur zich tot zijne geleiders, „daar rijdt mijn neef, de bisschop van Ely ons voorbij, staat mij toe, dat ik hem mijnen toestand meld; hij betaalt stellig mijne schuld en alle kosten.” Haines treedt rondweg naar voren, nadert het rijtuig en houdt met zijnen hoed in de hand stand voor het portier. De bisschop gebiedt den koetsier stil te houden en luistert naar 't geen de tooneelspeler hem fluisterend mededeelt. „Mylord,” zoo luidt zijne aanspraak, „daar staan twee menschen, die hun geweten zoo bezwaard gevoelen, dat ik ducht, dat ze zich zullen ophangen.” „Ik begrijp u,” antwoordde de bisschop, en de deurwaarders wenkend, beduidt hij hun, dat hij ze den volgenden ochtend bij zich verwacht. „Ik zal u tevreden stellen,” zegt de bisschop. De lieden bogen en gingen opgeruimd huns weegs. Den volgenden ochtend vroeg meldden onze deurwaarders zich bij den bisschop aan. — „Wel, mijne vrienden, wat hebt gij op uw geweten?” — „Op ons geweten?” zei een van hen, — „wij hebben niets op ons geweten; wij zijn deurwaarders, die gisteren uwen neef voor eene schuld van 20 pond naar de gevangenis leidden, toen gij wel zoo goed wildet zijn te beloven, dat wij vandaag tevreden zouden worden gesteld.” De bisschop vatte, dat zijn naam er mede gemoeid was, als hij niet voldeed en betaalde derhalve de schuld met de kosten.

O. B. 673 ('91)

